

TAKE, IANKE ȘI CADÂR

Victor Ion Popa

Comedie în trei acte

Personajele [modifică]

CADÂR

IANKE

TAKE

ILIE

IONEL

ANA

SAFTA

DOI COPII

ACTUL I

Vezi înaintea ochilor un șir de case că și cum le-ai privi din stradă. Sunt acolo trei prăvălii modeste, de târgușor provincial, întâia este a lui Take, a doua este a lui Ianke și cea din urmă și micuță, de tot a lui Cadâr. Casa lui Take și a lui Ianke sunt construite absolut la fel, numai că sunt cu totul altfel zugrăvite. De pildă, zidurile casei lui Taka sunt roșii, iar tabla de pe acoperiș albă, pe când casa lui Ianke are zidurile albastre și tabla de pe acoperiș roșie. Firma lui Take, pe care-i scris doar: "La Take", e neagră, cu litere galbene, iar a lui Ianke e galbenă cu litere negre. Căsuța micuță a lui Cadâr și firma lui au luat de la fiecare câte o culoare. Așa, de pildă, zidurile sunt roșii, tabla neagră, firma galbenă cu litere albe. Take și Ianke țin mărfuri la fel, coloniale, un pic de fierărie și mărunțișuri de marchitanie. Numai Cadâr are specialitatea nației lui: cafea, rahat și tot felul de dulciuri. E vreme de vară. Toate cele trei prăvălii au perdele în față, cât ține micul trotuar provincial –

firește, și ele deosebit colorate. E cald și zăpușeală. Ghicești apropierea serii - dar văpaia nămezii s-a prelungit până aici. Poate să fie ora cinci. Ulița e pustie și nu se aude decât foarte departe - undeva - cântecul trist al unei flașnete. toți trei negustorii, ușor și comod îmbrăcați de vară, dormitează pe scaune înadins puse în față, fiecare la prăvălia lui.

Scena 1

TAKE, IANKE și CADÂR

TAKE (somnoros și lehamesit de căldură, își șterge nădușeala oftând): Ooof, cald e!

IANKE: Și ce-mi spui asta mie?

TAKE: Dar cui să i-o spui?

IANKE: Ce mă interesează pe mine că ți-i cald? Dacă-i cald, du-te în casă și te răcorește! Ce? Eu pot să mă răcoresc?

TAKE: Dar ce, te-am rugat eu să mă răcorești? Lasă-mă-n plata Domnului!

IANKE: Ei poftim! Acum eu nu-l las!

TAKE: Mă rog, ție nu ți-i lene să vorbești așa?

IANKE: Și ce te privește pe tine dacă mi-i lene sau nu mi-i lene?

TAKE: Dacă ți-ar fi lene ai dormi.

(Pauză; se aude caterinca.)

IANKE: Uuf! Mare căldură! Așa o căldură n-am avut toată vara!

TAKE: Și acum ce-mi spui mie asta?

IANKE: Dar ce, ție-ți spui?

TAKE: Atunci cu cine vorbești?

IANKE: Ce te privește pe tine cu cine vorbesc? Vorbeam cu Dumnezeu!

(Iarăși pauză și iarăși se aude caterinca tare.)

TAKE: Ia te uită, pe căldura asta, lui îi arde de cântat.

IANKE: Ei și ce parcă el cântă? Cântă mașina.

TAKE: Da, dar el dă din mână.

IANKE: Ce ești dobitoc? El dă din mână încet și mașina cântă tare. (Iar mică pauză. Cadâr sforăie.) Nu sforăi că nu pot să dorm.

TAKE: Nu sforăi eu. Turcu sforăie.

IANKE: Spune-i să tacă.

TAKE: Nu pot, că-l trezesc.

IANKE: Da, dar el de ce mă trezește pe mine? Ei, Cadâr! Acuși îi dau în cap cu un calup de săpun! Cadâr! Ce-ai luat-o așa turcește? Cadâr! Aista-i surd de tot când doarme. Du-te de-l trezește!

TAKE: Nu mă mișc de-aici nici mort.

IANKE: Dar ce, crezi că eu mă mișc? Mai bine stric un calup de săpun. I-auzi domnule cum sforăie! Aista nu mai este turc, aista-i curat harmăsar persan! Cadâr!

(Ia o bucată de săpun și o zvârle în Cadâr. Cadâr, lovit, crapă un ochi, murmură ceva neînțeles, se răsucesc puțin în scaun, apoi se așează zdravăn și adoarme iar. Nu mai sforăie.)

IANKE: Ei așa! Dai un ban, dar face!

(Cadâr începe să sforăie iar.)

TAKE (râde): Mai zvârle un calup.

IANKE: Dar ce, crezi că eu am fabrică de săpun? Spune-i că i-a venit un mușteriu, că pe mine nu mă crede.

TAKE: Fă-te repede că dormi, că vine baba Safta să cumpere ceva!

IANKE: Și ce-mi pasă mie? Ea nu cumpără de la ovrei. Fă-te tu că dormi. (Dar și el închide ochii.)

Scena 2

TAKE, IANKE, CADÂR, și BABA SAFTA

BABA SAFTA (se duce la Take): Dom' Take! Un calup de săpun!

TAKE: N-am săpun bun, babă. S-a stricat. Cere-i lui Ianke.

BABA SAFTA: Ooor! Păcatelor! Dom' Ianke, ia dă-mi un calup de săpun!

IANKE: Săpun? De unde am eu săpun? N-am deloc! Ia de la Take că el are!

BABA SAFTA: Are, da spune că nu-i bun!

IANKE: Parcă se pricepe el la săpun?

BABA SAFTA: Dom Take, auzi că jupânul n-are.

TAKE: Are, nu te uita în gura lui.

BABA SAFTA: Ei, Doamne, jupâne, zău dă-mi un calup de săpun!

IANKE: Se poate așa o creștină că dumneata să cumpere de la un ovrei că mine? Ia de la Take, că ți-l dă mai ieftin!

TAKE: Uite, babă, ia bucata ceea de jos! Ți-o dau ieftin!

BABA SAFTA: Apoi vezi că nu-i rău? Dar cu cât?

TAKE: Dă cât vrei! Cinci lei! Poftim!

BABA SAFTA: Ei, îi murdară, nu se poate, maică! Trei lei!

TAKE: Trei! (Ia banii. Baba pleacă.)

IANKE: Dă zece lei încoace.

TAKE: Pe ce?

IANKE: Pe bucata de săpun. Dar ce am vândut-o eu?

TAKE: De ce-ai zvârlit-o?

IANKE: Ce te privește pe tine ce fac eu cu marfa mea? O așez unde-mi place! Dă zece lei!

TAKE: Nu dau nimic!

IANKE: Ei dă-mi atunci un calup de săpun de la tine.

TAKE: Și eu ce câștig?

IANKE: Ia nu fi măgar! N-ai câștigat cincizeci de bani? Dă-mi un calup de săpun!

TAKE: Vino de ia.

IANKE: Dacă nu dai imediat, te pun la dobândă!

TAKE (zvârle banii): Na, domnule, ia-ți-i toți! Trei lei.

IANKE: Poftim restul! (și-i zvârle și el jos niște gologani.) Cincizeci de bani, câștigul tău!

TAKE: Dar ce, am vândut săpunul meu că să câștig?

IANKE: Dar ce, eu l-am vândut că să câștig? Tu l-ai vândut, tu să-ți iei câștigul!

TAKE: Bine, l-am luat.

IANKE: Să-i porți sănătos, dar, fiindcă tot te-ai sculat, da-i încoace și pe ai mei.

TAKE: A, asta era? Scoală-te tu și-i ia?

IANKE: Nu pot!

TAKE: Nici eu nu pot! Mai dai cincizeci de bani?

IANKE: Nu pot, că pierd!

TAKE: Bine, altfel nu ți-i dau!

IANKE: Așa? Dă înapoi cincizeci de bani!

TAKE: Acu nu mai dau! Gata!

IANKE: Mă, dă înapoi!

TAKE: Nu dau.

IANKE: Serios vorbești?

TAKE: Foarte serios!

IANKE: Ai luat tu pomană de la un ovrei că mine?

TAKE: Am luat!

IANKE: Ptiu, păcătosule! (Pauza.)

TAKE: Na banii, mă! (și-i zvârle jos.) Ia-i ! N-auzi!

IANKE: Dorm!

TAKE: Îi lași așa în mijlocul drumului?

IANKE: Ce te privește pe tine unde-mi fac eu casa de economie? Lasă-i acolo, că poate-s buni de sămânță. (Cadâr iar începe să sforăie.) Pii! Iar a început! Turcii ăștia ne-au necăjit totdeauna pe noi, săracii români! Iar zvârl un calup! Mă, tu ai rezervă, că dacă mai sforăie mult trebuie să deschid o fabrică!

TAKE: Am, dar l-am scumpit!

IANKE: Dă-te dracului, n-ai câștigat destul la el? Nu mai vând săpun și gata! Să nu se mai spele mahalaua atât de mult, că nu-i sănătos! Cadâr!? (Zvârle săpunul)

TAKE: Ce-ai făcut?

IANKE: Eu n-am făcut nimic, săpunul a făcut! Așa un săpun prost! Eu îl trimit la Cadâr și el nimerește în zid!

TAKE: A dat jos zugrăveala?

IANKE: Să știi că-i semn de ploaie. Așa un săpun bun, numai cât l-am zvârlit și a mirosit a ploaie a și spălat vopseaua! Țasta-i săpun patent! Am sa-l vând mai scump de-aci încolo, că să-mi scot vopsitul casei.

TAKE: Apoi, fără glumă, ar cam trebui să ni le vopsim!

IANKE: Treaba ta, dacă vrei să vopsești, vopsește! Ce, eu am să ți-o vopsesc?

TAKE: Bine. Atunci trimit vorbă lui Stanică să vie și pun la vopsit.

IANKE: Zău? Așa crezi tu? Și eu ce fac?

TAKE: Treaba ta.

IANKE: Păi n-a fost vorba să așteptăm să vie copiii? Să-i întrebăm cum vor ei? Așa o vorbă ai tu?

TAKE: Da, dar băiatul meu a venit.

IANKE: Dar ce mă privește pe mine băiatul tău? Pe mine mă privește fata mea, și ea n-a venit. Dacă fata vrea o culoare și băiatul tău vrea tot culoarea aceea?

TAKE: Bine, mă, înțeleg, dar cât am să stau cu cu casa necurățată?

IANKE: De unde vrei să știu eu?

TAKE: Dacă nu știi tu când vine fata vrei să știu eu?

IANKE: Dar ce te-am obligat eu să știi? Parca tu ai știut când vine băiatul. N-ai știut! Am zis eu ceva? N-am zis.

TAKE: Da, dar a venit. Fiica ta văd că nu dă nici un semn. Mai vine ori nu mai vine.

IANKE: Ei, o să vie dacă vrea și dacă n-o să vrea n-o să vie și gata!... așa o cultură mare cum învață ea poate că nu-i dă voie să vie.

TAKE: Ei na! Că băiatu-meu nu învață tot la Academia comercială.

IANKE: Da, dar ce, el e femeie?...

TAKE: Păi școala e totuna și pentru băieți, și pentru fete!

IANKE: Ce vorbești? Și le ia și la armată?

TAKE: Ia lasă-mă în pace. Eu vorbesc serios și ție îți arde de glumă.

IANKE: Păi bine, dobitocule, cine a știut vreodată în lumea asta, ce-i în capul unei femei? Și dacă nu știe de ea, când vine, nici Ionel al tău care, a văzut-o acum trei zile, de unde vrei să știu eu, care n-am văzut-o de doi ani! Lasă să fie ea sănătoasă, acolo!... Ce are să folosească dacă are să vie la un ovrei bătrân că mine? Eu bani să

trimit. Dacă trimit bani, gata! E! dacă ar mai trăi maica-sa, ar mai fi o frumusețe - dar așa? Parcă tu ce folos ai că ți-a venit băiatul? Îl vezi? Nu-l vezi! El umblă, se plimbă și cere bani! Ce nevoie e să facă asta aici? Poate s-o facă și la București, că tot atât costă! Ba aici costă mai scump, că vrea să sperie târgul. Tu nu-l vezi pe Ionel cu așa o eleganță? Parca n-ar fi băiatul lui Take din Podeni, parc-ar fi băiatul prefectului!

TAKE: Lasă să fie dacă-i da mâna lui tată-său!

IANKE: Zic eu ceva? Lasă să fie că-i tânăr! Dar ce folos ai tu de asta?

TAKE: Am să mă mândresc că am cogeamite flăcău, voinic și deștept!

IANKE: Iote, iote. Că nu ești tu chiar așa de prost, dar tot negustor prost ești! Tu nu știi să lauzi decât marfa care n-o ai de vânzare!

TAKE: Dar ce vrei să spui că nu-i marfa bună?

IANKE: Zice cineva ceva? Bună... chiar mă mir că a ieșit așa o marfă dintr-unul ca tine.

TAKE: Nu mai spune! D-apoi bine, măi, nu-ți aduci aminte cum eram când am deschis noi prăvăliile aici?

IANKE: Ce vorbești? Erai un pârlit de negustor și asta-i tot. Ce te pui tu alături cu așa o floare de băiat ca Ionel.

TAKE: Pârlit de negustor, ai? Apoi, ai avut tu noroc că eram noi prieteni, că-ți arătam eu ție...

IANKE: Ei, și ce era să arăți? Ai mai spus tu de multe ori așa o prostie... Ei și ce folos aveai tu dacă mi-ai fi pus acolo câteva coarne? Eu tot cu nevasta frumoasă rămâneam. Mai bine te-ai gândi că nevasta-ta, geloasă cum era, se întoarce în groapă de câte ori te aude că zici așa o prostie... și de-atâtea ori o zici, că trebuie să fi ajuns săraca ventilator!

Scena 3

TAKE, IANKE, CADÂR dormind și ILIE

ILIE: Ce vorbești? Cine a ajuns ventilator?

IANKE: Ho! Nu te speria că nu-ți face concurență.

ILIE: Ce poftesc? Poftesc un calup de săpun!

IANKE: Ce vorbești? Și ce să faci cu el?

ILIE: Ce te sperii așa? Crezi că am să mă spânzur?

IANKE: Și dacă ai să te spânzuri, crezi că eu pierd ceva?

ILIE: Și chiar dacă am să mă spânzur, ce te-ai speriat așa?

IANKE: Eu am crezut că vrei să te speli!

ILIE: Cu așa un nebun nici nu poți vorbi serios. Mă rog îmi dai săpun, ori nu-mi dai?

IANKE: Săpun? Vrei săpun? N-am săpun! Cumpără de la Take.

TAKE: Al meu nu-i bun!

IANKE: Ce vorbești prostii! Cumpără de la el, Ițic, ascultă ce-ți spun eu! Are așa un săpun fain! Poți să spui că poate să dea pe obraz cu el, ca și cu o cremă!

TAKE: Dă-i, mă, săpun omului!

IANKE: De ce ești dobitoc, mîi Take! Așa să aibă el bine dacă a venit pentru săpun. Pentru că nu știu ce caută el? Ei, n-a venit! Auzi? N-a venit!

ILIE: Ei și dacă n-a venit? Ce țiți așa? N-are decât să nu vie!

TAKE: Cine să vie?

ILIE: E nebun! El crede că eu vreau să văd dacă a venit fiică-sa! Ei, n-a venit, foarte bine.

IANKE: Ia, te poftesc! Cum foarte bine? Foarte rău!

ILIE: Ei na, foarte rău! Acum ești mulțumit? Și mă rog de ce te superi dacă mă interesez. Ce, n-am voie? Ce, n-am băiat de înșurat?

TAKE: A, pentru Ștrul?

IANKE: Ai înțeles acum? Pentru Ștrul. Așa unul ca el se cheamă băiat de însurat cu fata mea! Mă rog, fata mea a învățat Academia, poți să spui tu ce cultură l-ai învățat?

ILIE: L-am învățat eu așa o cultură cum n-a învățat fata ta! Câștigă la un vagon de grâu cât câștiga Cristescu la cinci procese! Ce cultură mai vrei?

IANKE: Dobitocule! Asta-i cultură? Să se învețe întâi să umble cu săpunul și pe urma să vorbească de cultură. Tu nu vezi că n-a purtat guler în viață? Așa o cultură fără guler, să te speli pe cap cu ea! Ei, și la urma urmei, n-am săpun și du-te dracului și lasă-mă în pace!

ILIE: Ce te enervezi? Ce te enervezi degeaba? Nu se poate să vorbească liniștiți de o afacere doi ovrei că noi?

IANKE: Ovrei? Cine-s ovrei?

ILIE: Eu și cu tine, cine vrei să fie?

IANKE: Tu ovrei? Uite-te la el! Ovrei tu? Tu nu ești ovrei - tu ești un jidan scârbos, du-te dracului!

ILIE: Ei ho! Și vorbește mai încet că mă duc! Ce țiți așa? Ai să aduni toată mahalaua! Va să zica n-ai săpun?

IANKE: N-am! Poate că am s-aduc la toamnă și peste iarnă ai să te speli de câte ori vrei.

ILIE: E nebun! Ce să mai vorbesc degeaba cu el? Bună ziua. (Iese.)

Scena 4

TAKE, IANKE, CADÂR dormind

TAKE: Și ce te superi și tu de pomana dracului?

IANKE: Dar cum să nu mă supăr? Mai întâi că n-am să vărs eu apă de doi lei că să câștig cincizeci de bani. Și pe urmă, mă rog, ce crede el? Dacă Ștrul și-a pus patru dinți de aur în față am să cad în genunchi în față lui? Auzi, cine vorbește de cultură: Ițic Tinichigiu, care s-a lăsat de meserie, fiindcă a fost odată amețit și-a căzut de pe

casă și și-a frânt un ciolan. Acu, de când vine cereale, vorbește de cultură și vrea să-i dau fata lui Ștrul.

TAKE: Ei, nu i-o da și gata. Ce atâta supărare?

IANKE: Așa? Ce atâta supărare? Apoi tu ești mai dobitoc că el.

TAKE: De ce ?

IANKE: Să nu umble acu după fete subțiri, fiindcă a câștigat la cereale! S-o ia măgarul pe fetița lui Leibovici Pascani, c-a lăsat-o cu copil. Dacă-i ovrei, să fie ovrei cinstit și să se ție de copilul lui.

TAKE: A, așa? Apoi asta nu știam!

IANKE: Apoi tu ce știi? Și-i așa un copil frumos săracul și râde și dă din mânuțe și nu-i dă păcătosul nici bani de-o rochiță. Decât așa un om cu așa o inimă, nu-i nici ovrei, nici creștin, nici turc - e câine.

Scena 5

TAKE, IANKE, CADÂR dormind și IONEL

TAKE: Unde-ni fost, flăcăule?

IONEL: Din dos, pe bancă. M-am uitat la tren!

IANKE: Frumos, nu? Așa o frumusețe când trece trenul! Te apucă așa un chef să te faci milionar!

IONEL: Da, asta-i adevărat! Dar eu am chef totdeauna să fiu milionar, nu numai când vad trenul! Dumneata nu?

IANKE: Ce să mai vorbim degeaba ? Când ești catâr, ai fi foarte fericit să fii cal. Greu să te gândești s-ajungi aeroplan! Eu și cu tată-tău ne uităm după tren și oftăm! Tu te plimbi cu el. Nu-i totuna!

IONEL: Asta așa-i, capra sare masa, iada sare casa.

IANKE: Da, dar tu vrei să sară capra peste casă. Atunci ce se vede iada: aeroplan! Tocmai ce spun și eu!

IONEL: Tată, ia du-te de te îmbracă.

TAKE: Dar ce, nu-s îmbrăcat!

IONEL: Ești tu, dar nu-mi place cum ești îmbrăcat.. Ai haine berechet, poți să umbli mai curat. Când trăia mama umb lai altfel.

IANKE: Aha! Bine faci, bine faci! Adă-i aminte! Face o concurență teribila lui Matei care cerșește pe podul pescăriei!

TAKE: Ia lasă-mă în pace, mă, că nici tu nu umbli mai curat!

IANKE: Pai de ce să umblu curat? Dar așteaptă tu să vie fata și să vezi curățenie. Ce, vrei să-i fie rușine cu un tată că mine?

TAKE: Dar ce tu crezi că lui fiu-meu îi e rușine cu un tată că mine?

IANKE: Păi cum să nu-i fie rușine! Uită-te la așa o floare de flăcău, și uită-te la tine. Parcă ești adunat de la gunoi.

IONEL: Vorba lungă, tată. Hai. du-te și te îmbracă!

TAKE: Ia te uită cum poruncește! Asta în cuie, tu m-ai făcut pe mine, ori eu te-am făcut pe tine?

IONEL: Asta a fost odată! Acuma, gata, suntem făcuți amândoi!

TAKE: Uite, uite!

IANKE: Bravo, bravo!

IONEL: Hai, că te rog eu. Am motivele mele să te rog.

TAKE: Ei, așa da! Asta-i altceva! Că ai dreptate, îs cam ponosiți pantalonii ăștia! Mă gândeam și eu să-i schimb.

IONEL: Tot să schimbi. Te îmbraci de sus și până jos.

TAKE: Nu se poate să știu și eu de ce?

IONEL: Am credit ori n-am?

TAKE: Ai, ai!

Scena 6

TAKE, IANKE, CADÂR dormind, IONEL și BABA SAFTA

IANKE: Pii! Uite baba Safta! Să vezi că tot săpun vrea. Eu dorm. Să nu mă mai trezești, ticălosule, că te ia mama dracului!

BABA SAFTA: Dom' Take, stafide ai?

TAKE: Am, o sută douăzeci și opt kilogramul!

BABA SAFTA: Scumpe foc maică, nu pot să dau atâtea parale pentru o pustie de colivă.

TAKE: Nu pot mai ieftin babă, încearcă și dumneata alături.

BABA SAFTA: Jupâne! (îl zgâlțâie.) Jupâne!

IANKE: Ce vrei? Iar săpun? N-am săpun!

BABA SAFTA: Nu, stafide!

IANKE: Ihâ! Cât?

BABA SAFTA: O jumătate de kilogram pentru o colivă!

IANKE: Ce vorbești? Îți faci coliva de pe acu?

BABA SAFTA: Eh! Pomană, maică, pomană.

IANKE: Dar eu nu dau de pomană.

BABA SAFTA: Știu, maică, dar poate lași mai ieftin.

IANKE: Mai ieftin! Decât cine mai ieftin?

BABA SAFTA: Ia, decât dom' Take aista. Tare s-a mai scumpit și el. Parcă n-ar fi suflet de creștin.

IANKE: Bine c-am ajuns eu! Ce te făceai dumneata altfel? Ei, și cât ți-a cerut Take?

BABA SAFTA: O sută douăzeci de lei maică - avere!

IANKE: O sută douăzeci de lei? Ce vorbești? Așa de ieftin? De unde a scos el așa un preț? Să știi că sunt false. Eu nu pot să le dau fără o suta patruzeci.

BABA SAFTA: Ei hai o sută douăzeci! Că nu vreau să mă mai întorc la el.

IANKE: Așa să am eu bine dacă pot mai jos de o sută optzeci.

BABA SAFTA: N-am făcut nici o treabă... Dar turcu de ce nu ține stafide?

IANKE: Întreabă-l pe el.

BABA SAFTA: El dă ieftin, săracul, îi bun suflet de creștin.

IANKE: Ce să-i faci? Dacă Dumnezeu n-a vrut să ne facă turci pe toți!

BABA SAFTA: Da bomboane n-ai, maică?

IANKE: Asta ține numai Cadâr. Așa e învoiala noastră. Ce ține el, nu ținem noi.

BABA SAFTA: Așa?

IANKE: Păi ce, n-are drept să trăiască? Din ce să trăiască?

BABA SAFTA: Apoi, cumpăr de la el... Bună ziua, maică!

(Și baba trece la Take în prăvălie.)

IANKE: Buna ziua!(Iese în prag și șade iar pe scaun.)

IONEL (intră în prăvălie după babă): Stafide? Tată, cât dai stafidele?

TAKE (de dincolo): O sută douăzeci și opt, tată.

BABA SAFTA (încet lui Ionel): Mai ieftin nu se poate, maică?

IONEL: Nu dă voie stăpânul. Dar hai să-ți mai las eu de la mine opt lei.

BABA SAFTA: Așa, maică, așa. Să trăiești! Dar bomboane n-aveți?

IONEL: Tată, bomboane n-ai?

TAKE (de dincolo): La Cadâr!

BABA SAFTA: Ooof! Că greu e când trebuie să târguiești de la străini!... Bomboane! (Iese, îl scoală pe Cadâr.)

IANKE: I-ai lăsat mai ieftin?

IONEL: Eh! Câțiva lei!

IANKE: Prost, prost, foarte prost! Mâine vine să ceară pe degeaba. Hai să zic să fii cinstit și să nu dai lipsă la cântar. Dar inima bună la negustorie...

IONEL: Știu, dar dumneata de ce n-ai vrut să-i vinzi? Știu că ai aceleași prețuri ca tata, nu?

IANKE: Ce? Facem aici hoție de clienți, pentru un fleac de cinci parale? În mahalaua asta n-avem prăvălie decât noi doi. De la el cumpără creștinii și de la mine ovreii. Cine nu-i nici creștin, nici ovrei, cearcă pe unde poate, ca zgârcita asta de babă ori scârbosul cela de Ițic. Pe așa niște clienți poți să-i dai dracului, că nici noi nu sărăcim, nici dracul nu câștigă.

Scena 7

IANKE, IONEL, ANA

ANA (se oprește, zâmbind la Ionel, apoi la Ianke): Papa!

IANKE (înlemnit): Ce vorbești? Așa o surpriză... așa o surpriză... Ei, asta zău că se poate să-i zici o surpriză... (e așa de emoționat, că nu poate să mai vorbească.)

ANA: Ei! Papa... și nu mă săruți?

IANKE: Să te sărut? Cum să te sărut! Mi-i și rușine să te sărut, așa prost îmbrăcat cum sunt... așa o cucoană ca tine... mă duc să mă îmbrac... că să am curaj...

ANA: Ei haide, lasă! Acu te iert! Te îmbraci după aceea... Hai, sărută-mă...

IANKE: Unde-i maică-ta să te vadă...

ANA (înduioșată): Papa!

IANKE (lui Ionel): Mă rog, sunt eu așa un dobitoc, sau e frumoasa de-a binelea?

IONEL: Îi frumoasă de-a binelea, nene Ianke.

ANA: Vai, Ionel! Înțeleg să-mi facă tata complimente, că nu m-a văzut de doi ani, dar tu...

IANKE: Ce vorbești? Ce complimente! Astea nu-s complimente... ești așa de frumoasa... ești mai frumoasă decât era maică-ta când eram eu logodit cu ea...

ANA (înduioșată): Papa!

IANKE: Frumoasă! Și ea era așa de frumoasă. Nu era alta mai frumoasă că ea... și-așa un copil am eu?.. O fată așa frumoasă... Spune! Tu ești a mea? A mea? Chiar a mea? Un ovrei bătrân și urât ca mine are o fată așa de frumoasă? Un biet negustor, care vinde măslina într-o mahala, a făcut așa o frumusețe... așa o comoară?

ANA (înduioșată la culme): Papa!

IANKE: Așa o comoară? Apoi atunci ce milionar? Gata! Capra s-a făcut aeroplan. Aeroplan s-a făcut! (șși plânge și râde și-i săruta mâinile, stând istovit pe scaun.)

ANA (mângâindu-l): Ce-i asta? (Lui Ionel.) Ce înseamnă asta?

IONEL: Vorbisem noi ceva, înainte...

IANKE: Ei, așa o bucurie face s-o împart și la alții... Hai, hai, să te vadă și păcătosul cela de Take, și Cadâr...

IONEL: Tata vine imediat.

ANA: Și ce mai face moș Cadâr?

IANKE: Ce să facă, doarme! Ce grijă are el?

ANA: Tot nu s-a însurat?

IANKE: Așa un păcătos să se însoare? Dar să nu-i zici de asta nimic - că asta-i mare durere la inima lui.

(Ana s-a oprit în fața prăvăliei. Iai Cadâr și bate în geam.)

Scena 8

IANKE, IONEL, ANA și CADÂR

CADÂR (iese în prag, o recunoaște, și uluit și duios): Fru-mooos estem! Ca un trandafir de la Eyub frumos estem! Frumos! Ana-Aniki înapoi venit! Dai voie Cadâr sărutam... (O sărută printre lacrimi.) Ana-Aniki!

ANA: Ana-Aniki a ta, moș Cadâr. I-a fost dor de tine... N-ai uitat-o, spune?

CADÂR: Uitat? Ana-Aniki în inima, în casa ținut, cum ținut Coran. Asta fata, Ianke bre, tu făcut? Asta fata așa frumos? Halal bre! Asta soare în casa estem - asta soare la inima bătrâna estem... numai Cadâr singur estem... (și plânge.)

ANA: Moș Cadâr! Ai să mă faci să plâng.

CADÂR: Asta mâna lui Allah! Asta comoara de la Allah! Ana-Aniki... iubeștem puțin moș Cadâr bătrân... viața râdem puțin...

ANA: Dar te iubesc, moș Cadâr, te iubesc mult... Apoi de ce crezi că am venit eu aici? Hai? Să-mi dai coșulețul meu cu bomboane... Unde-i coșulețul meu cu bomboane?

CADÂR: Bomboane de la inima dam... de la Allah! Ana-Aniki... iubeștem puțin moș Cadâr, suflet dam... Tot suflet dam Cadâr la Ana-Aniki... așa micuț plecat, așa frumos întors... Când Ana-Aniki la Cadâr venim, Allah venim în casa (o sărută), mereu Cadâr când singur estem... Halal, Ianke bre! La Allah al tău când mergem putem lui spune: Ianke urât fost, sărac fost, dar vrednic la Allah fost, frumusețe de la Allah pe pământ adus... cântec de la Allah pe pământ cântat... Halal, Ianke, bre!... în gradina lui Allah, bun grădinar fost!

Scena 9

IONEL, IANKE, ANA, CADÂR și TAKE

TAKE: Hahaaa! Halal mă Ianke, asta nu e fata ta, cum nu-i a mea.

IANKE (lui Ionel): Ce ți-am spus eu? (Lui Take.) Și eu am zis tot așa! Nici eu nu cred deloc, dar ce dracu să facem numai noi amândoi când toți ceilalți zic că-i a mea ?

TAKE: Mă fato, mă, dar frumoasă te-ai făcut! Ptiu!

ANA: Ce să fac, nene Take, am crescut; era și vremea.

TAKE: Ce se face acumă păcătosul aista de tată-tău cu tine?

IANKE: Știu eu ce să fac? Dacă n-am putut să am o fată slută, mă mulțumesc și cu una frumoasă! Nu știi tu: când n-ai pâine mănânci cozonac... Nenorocire, ce vrei? Acu trebuie să-mi tocmesc toți jandarmii din târg, să-mi păzească casa, ca pe Banca Națională...

ANA: Lasă, că se păzește singură, papa!

IANKE: Ce, ești safe? Ca o casă de bani?

ANA: Întocmai!

IANKE: Ei, bun! Atunci m-ai scăpat de-o cheltuială și de-o grijă! Dar eu tot zic să fac niște obloane mai tari! Poate că tot nu ești așa de "safe"!

IONEL: Nu, nu, e foarte "safe".

IANKE: Ce vorbești, ai încercat? Ei bun! Atunci pot să las casa așa cum este!

ANA: Las-o așa, numai s-o vopsești.

IANKE (lui Take): Ei poftim, nu ți-am spus?

TAKE: Ba eu ți-am spus - nu tu. Hai să-i întrebăm acum că-s amândoi veniți. A rămas vorbă să le vopsim după gustul vostru.

ANA: Albă, papa.

IONEL: Albă.

IANKE: Amândouă la fel de albe?

IONEL: Exact! Practic, curat.

ANA: ...vesel și frumos!

IANKE: Asta ați învățat la școală?

ANA: Nu te mai mira și fă cum spunem noi!

IANKE: Eu am să fac, dar tot am să mă mir!

ANA: Eh! Lasă că mai vorbim noi, acum mă duc puțin în casă să mă aranjez și mă întorc. Sper că nu s-a schimbat nimic pe-acolo, papa!

IANKE: Ce să se schimbe? Toate au îmbătrânit de două ori cât erau și fiindcă te-ai făcut și tu de două ori mai frumoasă or să-ți pară de două sute de ori mai urâte. Încolo, totul e cum știi. Dar nu-ți mai dau voie să-mi iei papucii, că i-am renovat cu pingele noi. Te rog!

Scena 10

IANKE, TAKE, IONEL și CADÂR, apoi ILIE

TAKE: Mă dihanie, frumoasă fată ai făcut, strașnic îmi place.

IANKE: Ala pezevenghiule, tu spui că-ți place ca să cred eu că nu-ți place, dar eu știu că-ți place! A! Uite și pe domnul ventilator. Ce poștești mata, domnule ventilator?

ILIE: Mă rog, ce mă iei tu așa pe mine? Ce sunt eu?

IANKE: Tu ești ventilator! Ei, acu gata, s-a terminat! Ai auzit c-a venit? Ei, a venit!

ILIE: Ei și dacă a venit, ce îmi pasă mie?

IANKE: Cum ce-ți pasă, Ițic? Ce vorbești prostii, Ițic! Cumpără un săpun potent. A adus Take de la Galați un săpun ceva teribil. Faci ce vrei cu el, poți să-l și mănânci. Cred chiar că de mănânci două calupuri, crește și un guler la gât... Cu o ladă de săpun faci din Ștrul cel mai prima întâi băiat de însurat. Zău, Ițic!

ILIE: Ce tot Ițic, Ilie, Ilie! Ce tot îmi spui Ițic. Te-am rugat să-mi zici Ilie! (Toți râd.) Ce râdeți? Ce-i de râs? Cât eram tinichigiu, putea să mă cheme și Ițic, dar de când fac comerț cu cereale, nu se poate. Dacă m-ar chema Ițic, îndată ar ghici oamenii că sunt ovrei.

IONEL: Și așa nu ghicesc?

ILIE: Când te strigă Ilie?

IANKE: Uitați-vă la el că-i așa un mare dobitoc! El crede că dacă zic măgarului-oaie, nu nechează tot ca măgarii?

Scena 11

IANKE, TAKE, IONEL, CADÂR, ILIE și ANA

ILIE (văzând pe Ana): Ce vorbești? Așa o fată frumoasă ai făcut tu, mă Ianke?

IANKE: Dar cine crezi c-a făcut-o? Franz-Joseph?

ANA: Bună ziua, domnule Ițic...

ILIE: Bine-ai venit, Ancuța.

IANKE: Acu nu te superi că ți-a zis Ițic?

ILIE: Așa o gură frumoasă poate să spuie cum poftește - tot muzică este!

IONEL: Frumos compliment!

ILIE: Ce să-i faci? Când vezi așa o frumusețe cânti fără să vrei!

IANKE: Și tu adică nu vrei să cânti deloc?

ILIE: De ce ești păcătos? Pentru de ce să vreau?

IANKE: Știi tu pentru de ce. Ce? Vrei să-i spun? Eu îi spun.

ILIE: Ei și dacă-i spui? Ce crezi că mi-i rușine?

ANA și IONEL: Dar ce e?

IANKE: Nu vrei să te măriți? Are așa un juvaier de băiat, cum nu s-a mai pomenit pe fața pământului. Cuminte și rodnic ceva teribil. Numai cât s-a uitat peste gard la fata lui Leiboviei și i-a și făcut un copil.

ILIE: Ei, să știi că acum chiar mă supăr!

IANKE: Nu te cred!

ILIE: Să știi că plec!

IANKE: Nu te cred!

ILIE: Ești un dobitoc!

IANKE: Ei, nici asta nu te cred! (Îțic supărat foc, își înfundă pălăria pe cap și pleacă, în urma lui.) Îțic! Acu cred! Dar să nu te întorci, că te ia mama dracului.

Scena 12

IANKE, TAKE, IONEL, CADÂR și ANA

ANA: Și ce te-ai supărat dumneata așa de tare pe el?

IANKE: Dar cum să nu mă supăr? Ia te uita la el! Uite ce econom calcă! Și el crede, că am să apuc pe Dumnezeu de un picior dacă o să am așa niște nepoți că el. Și încă el nu-i nimic! Să-l vezi pe Ștrul! Îți închipui tu ce sionist a ieșit dintr-un galițian și-o spaniolă că Ruhala.

ANA: Mă rog, are parale?

IANKE: Ei și ce dacă are parale? Ai să faci copii cu paralele lui? Mă rog, vrei numaidecât să te măriți cu el?

ANA: Și de ce nu?

IANKE: Apoi așa de târziu spui? Trebuia atunci să te trimit la altă școală. Fiindcă una care vrea să se mărite cu Ștrul, trebuie numaidecât să aibă capital și să învețe ca să deschidă imediat o fabrică de săpun și una de parfumerie!

ANA: Săracul de el!

IANKE: Nu săracul de el, săracul de cine-i lângă el! Când era tinichigiu tot mai mergea. Pesemne că se spăla cu apă tare, dar acum, de când face negoț de cereale, a căpătat un miros foarte agricultor!

ANA: Îmi pare rău. Văd că nu-i chip să ajung femeie bogată... Hai să-ți fac pe plac și să-l trimit la plimbare.

IANKE: De ce să-l trimiți la plimbare, mai bine plimbă-te tu cu el, dar să-ți cumperi un răcitor și sa-l ții la răcoare.

ANA: Ei nu, nu-l iau, că nu-ți place ție. Am să-mi caut și eu un alt bărbat...

IANKE: Lasă nu-ți mai căuta tu, că-ți caut eu, când ți-o veni vremea.

ANA: Lasă că-mi caut eu! E mai simplu și mai sigur!

IANKE: Zăăău? Și eu să n-am nici un fel de comision la afacerea asta?

ANA: Ba da, niște nepoți!

TAKE: A zis bine, Ianke! Țsta-i cel mai bun comision!

IANKE: Ascultă, mă dobitocule, nu-i mai bate în strună, că să te ferească Dumnezeu să te aud zicând o vorba când o fi să se însoare băiatul tău!

IONEL: N-o să-l auzi!

TAKE: Nu mai spune, flăcăule!

IONEL: Dar desigur! Ce rost ar avea să te amesteci dumneata, că doar nu te însori dumneata, mă-nsor eu. Cine poate să-mi știe interesul mai bine ca mine?

ANA: Firește.

IANKE: Tocmai așa i-am spus și eu tatii.

TAKE: Și eu!

IONEL: I-ați spus așa, dar ați făcut cum au vrut ei! Noi facem cum vrem noi!

ANA: Dacă voi ați să vă ascultăm, cum ziceți, trebuia să ne faceți acum două sute de ani, nu acum!

IANKE: Ei vezi, Take, ce dobitoci am fost amândoi! Eu ți-am spus să-i facem acum două sute de ani, și n-ai vrut!

IONEL: Dumneata glumești, dar Ana are dreptate! Ce Dumnezeu, suntem oameni moderni! Să ne mai încurcăm de fleacuri?

IANKE: Take, auzi? Fleacurile noi suntem!

IONEL: Nu dumneavoastră, dar pretențiile astea pe care le aveți ca să ne alegeți dumneavoastră nevestele ori bărbații, înțeleg să nu ne căsătorim fără voia dumneavoastră, să ne dați un sfat - dacă e nevoie, dar atât.

TAKE: Apoi atunci ce mai aveți nevoie de părinți? Legați-le câte o piatră de gât și dați-i pe gârlă.

IONEL: Nu-i așa, tată. Părinții au și ei rostul lor.

IANKE: Ce vorbești? Și care mă rog?

IONEL: Întâi și întâi să ne facă...

IANKE: Ce vorbești? Așa niște copii moderni ca voi ar trebui să se facă singuri! Ar fi foarte comod și pentru noi!

IONEL: Ei pe dracu, parcă de dragul nostru ne-ați făcut!

IANKE: Ana, du-te în casă, că conversația a început să fie prea modern pentru o fată!

ANA: Nu-i nevoie, tată, am auzit eu și altele mai moderne decât asta.

IANKE: Ei, atunci mi se pare mie că nu ești așa de "safe" cum spuneai tu!

ANA: Ba da, poate că tocmai de aceea sunt așa de "safe".

IANKE: Curios! Și mă rog, safe-ul asta are tot două chei, ca și celelalte?

ANA: Întocmai!

IANKE: Și le ții pe amândouă la tine?

ANA: De ce nu?

IANKE: Ce te faci dacă le pierzi?

ANA: Ei, vezi, tocmai asta-i! Nu le pierd!

IANKE: Așa o fată frumoasă ca tine poate să piardă și o duzină întreaga! Ce? Te miri! Eu zic că e mai bine să lași și una la mine! Eu îs om bătrân și cu mai multă grije!

ANA: N-o să ai mai multa grije de mine decât am eu, papa!

IANKE: Copii moderni ai vrut, copii moderni ai!

TAKE: Dar lasă că și eu tot așa am vorbit!

IANKE: Tocmai asta voiam să spun și eu. Mă copii, toți am fost odată moderni. Că și eu eram teribil de modern! Dar cum a țipat o dată tata, cum am uitat că-s modern!

TAKE: Chiar așa!

IONEL: Ei, eu nu cred că ar fi nimerii procedeul ăsta cu oameni ca noi!

TAKE: Taci din gură, mă băiatule!

IANKE: Lasă-l să vorbească! Și pe Ana las-o să vorbească tot așa! Că așa trebuie să vorbească un om tânăr, așa se cade și așa-i frumos!

ANA: A, bun! Va să zică recunoști și dumneata!

IANKE: Recunosc, de ce să nu recunosc. Crezi cu ceva dacă recunosc? Nu pierd nimic.

IONEL: Asta spunem și noi.

IANKE: Da, dar credeți că voi câștigați! Ei bine, nu câștigați nimic. Vedeți voi copii, omul tânăr trebuie să creadă că poate orice și că tot ce face e așa de bun. că nimeni nu poate face ca el. Tinerețea are așa o frumusețe pe dinăuntru că mare păcat ar fi de n-ar putea s-o zvârle și pe dinafară... Ați auzit voi de ochelari de vacă? N-ați auzit! să va spun eu, că eu am auzit! ăsta e așa un obicei pe unde se face brânza de Olanda, nu știu ce țară o fi pe acolo. Nu râdeți, că eu îs prost, de unde vreți să știu eu? Și ascultă ce spun. Acolo, pe la august, când începe iarba de se îngălbeneste, vacile nu mai au poftă de mâncare și dau lapte puțin. Și atunci cine are vaci, le pune așa un fel de ochelari verzi, că le arată așa o iarbă verde de tot, că juri că-i primăvară. Și vacile mănâncă cu poftă și dau brânză multă... Ei vezi, așa face și Dumnezeu cu oamenii tineri. Și fiindcă au așa niște ochelari de tinerețe li se pare că tot îi frumos și bun... Dar noi, că suntem mai bătrâni, mai tragem pe sfoară pe Dumnezeu, c-am învățat așa un vicleșug, că ne uitam peste ochelari... Of, of, of! ce se vede peste ochelari să nu mă întreb... Ce să te amărăsc de pomană. Ai să vezi tu la vremea ta... Lăsați-ne acum să avem noi grijă de voi, că nu va sin tom dușmani. Iaca, Take nu spune nici o vorbă - stă cu gura căscată ca o ciubotă ruptă, dar și el gândește ca mine. Că dacă Ana zice că se mărită singură, lasă să zică ea, să dea Dumnezeu să fie așa, dar eu știu că tot eu am s-o mărit... și m-am gândit, și-am socotit, și-am vorbit și cu unul și cu altul, și am întrebat și pe unul și pe altul...

IONEL: Dar pe mine nu mă întreb?

IANKE: Pe tine? De ce să te întreb pe tine? Dar ce, ai făcut-o tu?

IONEL: Nu, ai făcut-o dumneata! Dar pentru cine ai făcut-o?

IANKE: Dar de unde vrei să știu eu pentru cine am făcut-o?

IONEL: Da, dar eu știu!

IANKE: Ei bravo! Și mă rog pentru cine am făcut-o?

IONEL: Pentru mine!

IANKE: Așa o noutate! Și uite ce serios vorbește! Chiar vine să-l crezi!

IONEL: Apoi, poți să mă crezi!

IANKE:(lui Take): Ei vezi, mă dobitocule! Ce spunei tu că n-are să afle! El tot a aflat!

TAKE: Ia stai, stai oleacă, mă omule. Ție-ți vine să râzi, dar de aici iese un bocluc!

IONEL: Nici un bocluc, tată. E foarte simplu..Noi am hotărât să ne căsătorim.

IANKE (sare în sus): Ei comedie! Dar cum se poate să vă gândiți la o așa prostie?

ANA: De ce prostie? Papa! E foarte logic!

IANKE: O fi el cum spui tu, dar tot prostie se cheamă! Ei, ți-am spus eu că ai să pierzi cheile, uite că le-ai pierdut!

IONEL: Nu le-a pierdut deloc, sunt la mine, și stau în mâini foarte bune!

TAKE: Stai, mă băiete, ia-o mai încetișor, că aici e lucrul dracului.

ANA: De ce, nene Take?

IANKE: Uite ce întreabă? Dar asta nu se poate!

ANA: De ce?

IONEL: Spune de ce?

TAKE: Pentru că nu se poate...

IANKE: Dar nu se poate deloc - dar deloc, știi...

ANA: Papa, te rog, gândește-te!

IANKE: Dar nu mă gândesc deloc! Dar de ce să mă gândesc! Nici nu trebuie să mă gândesc! (Furios, lui Take.) Vorbește și tu, dobitocule, că mie mi s-au tăiat picioarele ! Uite, domnule! Uite, domnule ce bucurie pe capul nostru pe ziua de azi!

IONEL: Asculta-mă...

IANKE: Nu ascult!

IONEL: Ba trebuie să m-ascuți!

IANKE: Eu nu ascult! Să te asculte dobitocul ăsta de Take, dacă pofteste, că eu nu poftesc deloc.

TAKE: Ce să-l ascult! Îi de ascultat?

ANA: Bine, oamenii lui Dumnezeu, spuneți-ne care-i pricina? .

TAKE: Bine, mai copii, dar asta-i o treabă la care nu m-am gândit niciodată... să mă fi tăiat și nu m-aș fi gândit!

IONEL: Ei și?

IANKE: Cum ei și? Nu ne-am gândit! Cum să facem așa o negustorie la care nu ne-am gândit... înseamnă că nu era de făcut...

IONEL: Ei bine astea-s fleacuri, începeți și dumneavoastră să faceți că toți părinții...

IANKE: Și ce, asta-i o rușine?

TAKE: Nu suntem părinți?

IONEL: E o greșală care nu rezolvă nimic! Ne amărâm degeaba toți și ne puneți bețe în roate așa, Dumnezeu știe pentru ce, poate că nu mai puteți să va mândriți că ați ales dumneavoastră... Ei bine, trebuie să ne înțelegeți un lucru. De hatărul chefurilor și nazurilor ce faceți, n-o să ne ucidem noi viața noastră. Scurt!

IANKE (lui Take): Dar vorbește și tu ceva, dobitocule! N-auzi ce vorbește odrasla ta?... Chefuri... și nazuri se și ucide... și, mă rog, două palme nu-mi dai?

ANA: Ei gata! Gata! Destul! Nu mai discutăm!

IANKE: Dar eu nu discut!

ANA (foarte categorică): Nu mai discutăm!

IANKE: Dar de ce să nu discutăm?

ANA (categorică): Papa! Am zis gata! Ionel – încheiem discuția. Se vede că am nimerit-o prost!

IANKE: Ei bravo, vezi, așa!

ANA: Ei destul! (Lui Ionel.) Vorbim altădată, când s-or liniști lucrurile.

IANKE: Eu zic să așteptăm să se liniștească așa de mult, ca să nu mai vorbim deloc.

ANA: Ei bine, papa, mie nu-mi place să vorbești cu mine așa. Să știi că dacă mă mai superi, mâine plec înapoi la București...

IANKE: Ei bravo! O să mai fie o surpriză... De ce să nu fie... dacă mai ai în rezervă vreuna, scoate-o și pe-aceea...

ANA: Haide, Ionel, în grădină! (iese.)

Scena 13

IANKE, TAKE și CADÂR

IANKE: Ei poftim! Alai spune ceva! Tot ea s-a supărat! Asta-i că maica-sa. Îți dă cu parul în cap și pe urmă plânge și te face dobitoc c-ai stat în dreptul parului... Ce să zic. Am așa un noroc pe ziua de astăzi, că-mi vine să dau de lucru lui Steflea de la morga spitalului...

TAKE: Ei ho! ia-o și tu mai încet...

IANKE: Ce s-o iei încet, cum s-o iei încet? Tu nu vezi pe ei ce repede merg? Cu așa o electricitate vrei să te întreci călare pe-o vacă bleagă!

TAKE: Să vedem, să chibzuim!

IANKE: Ce să mai vezi? N-ai văzut? Și ce să chibzuiești? Ai ceva de chibzuit?

CADÂR: Chibzuim Ianke bre, chibzuim!

IANKE: Chibzuim! Bine c-ai gură odată.

CADÂR: Cadâr nu știi vorbeștem. Cadâr știi râdem și vedem. Cadâr puțin vorbeștem Ianke mult vorbeștem. Adunam și dam în doi.

IANKE: Du-te la dracii tăi turcești. Și de-aici vrei să câștigi?

Scena 14

IANKE, TAKE, CADÂR, ILIE .

IANKE: Iar ai venit? Ce poștești? Iar săpun? Nu mai vând! Am închis prăvălia.

ILIE: Știu!

IANKE: Ce știi, mă rog?

ILIE: Că ai închis prăvălia... și de ce te superi ?

IANKE: Dar nu mă supar deloc. De unde vezi tu că mă supăr! (Lui Take.) Și tu ce stai așa ca un prost aici... Du-te în gradina să vezi ce-i acolo!

TAKE: Ei bine, bine, ho, că mă duc!

IANKE: Dar ia vezi să nu te apuci să spui vreo prostie, că apoi nu te speli de mine cu toată apa Bârladului. (Cadâr se scoală să plece, în vreme ce Take a ieșit.) Și tu unde pleci? Ai să mă lași singur aici?

CADÂR: Cadâr la cântar mergem: Allah dat la Cadâr cântar... Asta lucru la cântar de la Allah trebui să cântărim... Asta nu vorba multă vorbim... cum Ianke vorbim... asta mult gândim cum Cadâr gândim...

IANKE: Ei bine, bine! Du-te dracului și tu... și, când îi termina, să poștești să-mi spui ce-ai gândit...

(Cadâr intră în prăvălia lui.)

Scena 15

IANKE, ILIE

ILIE: Mă rog, ce s-a întâmplat?

IANKE: Ce vrei să se întâmple? Nu s-a întâmplat nimic!

ILIE: Așa?

IANKE: Și ce te privește pe tine ce s-a întâmplat, dacă s-a întâmplat ceva?

ILIE: Am zis eu că mă privește?

IANKE: Atunci, de ce întrebi?

ILIE: Și de ce să nu întreb? Ce? Costă parale? Eh! Cu atât mai bine dacă nu s-a întâmplat nimic... și acu ce faci?

IANKE (plimbându-se) Ce? ești chior? Nu vezi? Mă plimb!

ILIE: Ei și pe urmă i-o dai?

IANKE: Ce să dau?

ILIE: Fata s-o dai...

IANKE: Ce, ești nebun? Cui să i-o dau?

ILIE: Lui Ionel.

IANKE: Nu dau nimic! Ce? Trebuie s-o dau numaidecât? Dar ce, asta-i fată s-o dau eu? Se duce singură dacă pofteste...

ILIE: Și se duce?

IANKE: Tu ești nebun ? Cum să se ducă, dacă nu-i dau eu voie...

ILIE: Foarte bine!

IANKE: Și de ce foarte bine? Foarte rău! Ce, adică tu crezi că am s-o dau lui Ștrul al tău!?

ILIE: Am spus eu s-o dai?

IANKE: Dar poți să spui cât poftești și tot n-o dau! Ștrul al tău e de nasul fetei mele?

ILIE: Ei și ce, are să vie un ministru de la București s-o ieie?

IANKE: Și de ce să nu vie? Tu nu vezi cine-i ministru azi? Și chiar dacă n-are să vie, crezi că am să plâng? Așa să aibă el bine alt am să plâng eu. Nici n-o dau după ministru... Ce? Un ministru îi sigur? Azi e și mâine nu-i! Și pe urmă eu vreau s-o mărit după un om de treabă, și tânăr, și frumos...

ILIE: Poate vrei s-o măriți cu un ofițer?

IANKE: Și de ce să n-o mărit cu un ofițer? Tocmai cu un ofițer am s-o mărit... așa o fată că ea se mărită cu orice ofițer vrea... și cu un colonel se poate mărita. Și un colonel de infanterie, unul de cavalerie, un colonei de aeroplan - așa să știi tu!

ILIE: Și se botează?

IANKE: Ce să se boteze, ești nebun?

ILIE: Apoi dacă nu se botează, ce face? El creștin și ea evreică? Așa o calculație faină faci tu?

IANKE (rămâne împietrit): Iotete, iotete... (Apoi, deodată țipând.) Take! Take!

Scena 16

IANKE, ILIE, TAKE

TAKE: Ce-i mă?

IANKE: Nu se poate, Take! Nu se poate, ferească Dumnezeu!

TAKE: Nici vorbă că nu se poate! Păi n-am spus adineauri?

IANKE: Da, dar acu chiar nu se poate - nu se mai poate deloc! Dobitocul asta de Ițic a spus așa un adevăr, că nici nu m-așteptam de la el!

TAKE: Dar ce-a spus?

IANKE: Cum ce-a spus?... Eu am așa o enervare că am uitat...

TAKE: Ce-ai spus, Ilie?

IANKE: Ce să spuie? că fata e evreică și Ionel creștin!

TAKE: Aa! așa e, domnule! Nu se poate!

IANKE: Nu se mai poate deloc! Ții! Ce păcat că nu se poate!

ILIE: Ei și acu, ce faci?

IANKE: Am să-ți zic mersi, și-am să te rog să te duci acasă și să iei pe Ruhala și pe Ștrul și să veniți aici... (până acum gura lui Ilie a crescut în zâmbet) ...ca să vă trimit la toți dracii, fiindcă vouă tot nu v-o dau! Ai înțeles? Hai, pleacă de aici!

ILIE: Frumos vorbești!

IANKE: Chiar foarte frumos, acum sunt nervat teribil și te rog să te dezinfecți de aici!

ILIE: Să știi una! Dacă te scapi cu așa vorbe de mahala, apoi nu-l mai las eu pe Ștrul s-o ia pe fata ta!

IANKE: Să te ferească Dumnezeu de una că asta, că mă găsești spânzurat de gardul lui Leibovici!

(Ilie întoarce spatele furios și pleacă.)

Scena 17

IANKE, TAKE

TAKE: Ce facem acum, măi frate? Nu da din umeri. Gândește-te bine și spune... Aici ni s-a înfundat. Amândoi copiii nu știu de glumă. Sunt porniți să facă nebunii mari. Tinerețea nu se mai gândește la nimic - ea știe de ofurile ei. Nu-i pasă nici de oameni, nici de întâmplări, nici de Dumnezeu... știu că nu se poate, dar să amânăm, să căutăm... să vedem... Atât avem și noi pe lumea asta... și-ar fi păcat - mare pacat, mă frate... poate mai mare păcat decât să... (și lasă vorba neîncheiată.)

Scena 18

IANKE, TAKE și IONEL

IONEL: N-ai terminat, treaba?

TAKE: Ba da, flăcăule!

IONEL: Atunci vino încoace să vorbim mai departe...

IANKE (mai încet): Nu te duce. Stai aici, că te pomenești că dai drumul la vreo prostie. Ionel, vorbește aici, că sunt și eu.

IONEL: Tocmai de aceea. Eu n-am să vorbesc cu dumneata. Eu vreau să vorbesc cu tata. Haide, tată!

TAKE: Ei spune aici. Nu-i totuna?

IONEL: Da. dar nu vreau să se amestece nimeni în vorba noastră.

IANKE: Pe mine mă cheamă nimeni? Bine! Uite că nimeni mă cheamă!

TAKE: Ei gata! Stai colea frumos și spune!...

IONEL: Cum ți-am spus, nu vreau să-ți fac nici o supărare, dar să nu mă silești să ți-o fac.

IANKE: Dacă nu vrei, n-o faci!

IONEL: Nu vorbesc cu dumneata!

TAKE: Bine, mă băiatule, cum te silesc?

IONEL: Nu trebuie să te încăpățânezi.

IANKE: Bine că ne încăpățânam numai noi.

IONEL: Tată!

TAKE: Bine, mă flăcăule, tu nu vezi că lumea îi prost croită și că se uita urât la lucruri de astea! IONEL: Bine, tată, dar eu cu lumea mă însor?

TAKE: Nu, dragul tatii, dar trebuie să trăiești în ea.

IANKE: Și să ai un mic beneficiu de la ea.

IONEL: Dacă continui, plec!

TAKE: Hai, spune!

IONEL: Am s-o iau și-am s-o duc în fundul lumii, unde nu mă știe nimeni, și am să trăiesc mulțumit c-o femeie care mi-i dragă. Vrei să osândești două suflete care n-au nici o vină că se înțeleg? IANKE: Dar ceilalți înțeleg?

IONEL: Puțin îmi pasă mie de ceilalți! Tată, eu cu tine vorbesc și nu îmi place să vorbesc mult. Mie îmi trebuie aprobarea ta.

IANKE: Ce vorbești, dar pe mine nu mă întrebi?

IONEL: Nu!

IANKE: Îmi pare bine că nu rna întrebi, că atunci am să te întreb eu ceva: ce-ai să le faci dacă aveți copii? Raspunde! Dacă ar fi fete, hai să zicem că nu prea se bagă de seamă, dar dacă-s băieți? TAKE: Asta-i adevărat, mai tată draga!

IONEL: Dar bine, tată, pentru bănuiala că s-ar putea să avem - știu eu - oarecare sâcâieli cu copiii – ceea ce nu cred...

TAKE: Tu nu crezi, dar...

IONEL: Nu cred fiindcă Ana e înțeleaptă.

IANKE: Dar e ovreică.

IONEL: Dragostea trece peste astea.

IANKE: Cât îi tânără, cred și eu, sare... dar când îmbătrânește și nu mai poate sări, ce faci cu copiii?

IONEL: Dar dacă n-avem copii?

TAKE: Aici are el dreptate...

IANKE: Ce vorbești? Biata nevasta-mea, dacă nu murea în treizeci de ani făcea treizeci și cinci de copii. Țsta neam de iepuri... Cum să n-aibă Ana copii...

TAKE: Lasă-l, domnule, să spuie...

IANKE: Dar de ce să vorbească rău de Ana?

IONEL: Dar nu-i vorba de Ana, aici e vorba de mine...

IANKE: Parcă ai să faci copii singur...

IONEL: M-am plictisit! Înțelege odată că nu vorbesc cu dumneata.

IANKE: Ei, bun! Atunci se vede că iei pe fata lui Leibovici...

IONEL: N-are nici o importanță pe cine iau...

IANKE: Ei bravo, mersi pentru Ana...

TAKE: Lasă, mă Ianke!

IANKE: Las! Acu las, de ce să nu las! Dacă ia pe fata lui Leibovici ce mă mai interesează pe mine...

IONEL: Asta era să spun eu. În orice caz e sigur un lucru. Din tot ce-ai spus până azi se vede că ții la aceea pe care vreau eu s-o iau tot atât cât ții la fata lui Leibovici.

TAKE: Ionel!

IANKE: Ei bravo! Așa un cavalier zic și eu. Dacă scuipi pe inima mea de tată, scuipi și pe mormântul nevestei, mai vezi de n-ai vreun mic revolver prin buzunar și gata!

IONEL: Dar cum vrei să spun altfel când eu tremur tot aici, și-mi pierd mintea să vă explic că ni-i viața în joc și dumneavoastră vorbiți că de-o marfă din prăvălie. Și dumnealui mai găsește loc să glumească. Dar v-ați întrebat cum v-ar veni de-ați rămâne fără noi ?

TAKE: Ionel!

IANKE: Ia, te rog, să nu vorbești prostii!

IONEL: Ei vedeți, pe dumneavoastră vă sperie numai vorba asta - dar trebuie să înțelegeți că ceea ce faceți acum, acolo ne duce. Nu glumesc deloc și sunt un om care știe ce vorbește! În sfârșit! Să nu mai lungesc vorba degeaba. Tată, cu tine vorbesc și vreau să știu ultimul tău cuvânt.

TAKE: De, mă flăcăul tatii... eu...

IANKE: Take, ia seama să nu spui o prostie! Că o să te coste scump!

IONEL: Mai degrabă ia seama dumneata să nu te coste mai scump înțelepciunea asta a dumitale!

TAKE: Dar zău, Ianke... să amânăm, să vedem...

IONEL: Nu mai este timp de nici o amânare. E da ori nu!

IANKE: Take, bagă de seamă! Și la urma urmei, dacă nu vreau eu, ce-o să se întâmple? Că nu vreau și gata și să mă scutiți pe mine cu amenințările voastre. Vouă vi-i ușor să plecați. Și dacă nu vă înțelegeți și vă despărțiți? Și fata vine înapoi - să ne arate lumea cu degetul...

TAKE: Ianke!

IANKE: Nimic! Nu vreau și gata!

(Atrasă de zgomot, Ana a ieșit în prag mai de sus și ascultă.)

Scena 19

IANKE, TAKE, IONEL și ANA

ANA: Ce nu vrei, papa?

IANKE: Ia nu mă mai întreba degeaba! Știi tu bine ce nu vreau!

ANA: Și de ce papa?

IANKE: Pentru că asta e o așa prostie, că avem să ne mușcăm degetele cu toții dacă om fi așa de dobitoci s-o facem...

ANA: Dar cine-i de vină, papa, dacă nu se poate schimba nimic - că nu se poate schimba nimic. Cine-i de vină?

IANKE: Acuși ai să spui că eu, nu?

ANA: Nu numai dumneata, și nenea Take.

TAKE: Eu?

ANA: Da, și mama, și mama lui Ionel și boala care o-a făcut să moară o dată din devotamentul uneia pentru alta, și împrejurările. Vezi, el nu ți-a lămurit tot, că să vezi că orice ar fi să se întâmple, lucrurile au venit firești, fără să le silească nimeni.

IANKE: Ei, asta vreau și eu să văd!

ANA: Sunteți prieteni de-o viață întreagă - mamele noastre au fost prietene, m-am născut la câțiva ani după el...

IANKE: Asta numai maica-ta a făcut-o. Eu i-am spus să te facem mai devreme - dar n-a vrut...

ANA: Nu, te rog să nu mai glumești deloc. Vorbesc foarte liniștit, dar numai eu știu cum vorbesc... Am, crescut laolaltă - am învățat laolaltă. V-a plăcut să ne vedeți totdeauna laolaltă. Lângă dânsul mă simțeam ocrotită și el știa să mă ocrotească. Pot spune că am crescut în umbra lui Ionel, papa. Nu se poate că înțelegerea dintre noi să nu ne lege cum ne-a legat. Ce vină avem că am ajuns aici? Când dumneata și nenea Take sunteți așa de buni prieteni, că v-ați zidit și casele alături și le-ați făcut la fel, poate să ne mai desparta pe noi faptul că eu sunt ovreică și el creștin?

IANKE: Dar ce, eu fac copii cu Take?

ANA: Papa. Mă faci să plâng și să știi că are să-ți pară rău...

IANKE: Dar eu nu știu ce să-ți mai spun că să te fac să înțelegi că nu se poate... că nu se cade... să mă ia dracu dacă mai știu ce să-ți spun! Am ajuns mai dobitoc că dobitocul asta de Take!... Ce-ai să faci cu copiii?

ANA: Asta te îngrijește. Uite, facem un băiat și o fată, doi baietei și două fete...

IANKE: Mersi, și fetelet mie o să mi le dați?

ANA (zâmbind și în lacrimi): Dar lasă odată glumele astea, pentru numele lui Dumnezeu. E viața copilului dumitale în joc. Dar cu ce ți-am greșit? Așa te ții de făgăduiala pe care i-ai făcut-o mamei că ai să mă faci fericită în viață? Asta e fericirea pe care mi-o dai, să mă desparti de singurul om pe care-l pot iubi că să m-arunci într-o bună zi în brațele unui om din toată lumea care n-o să aibă alt merit decât că-i ovrei?! Asta e dragostea? Așa de mărunță, așa de idioată e dragostea la dumneavoastră?... Dar pricepi că nu există pe lume un lucru care să mă împiedice

să-l iubesc pe omul ăsta, care a știut să treacă peste toate și să mă ție apropiată de el?... Uită-te bine la ochii mei, papa, și dă-ți seama că nu mă joc cu vorbele. Fii bun, fii așa cum te știu eu că ești în adâncul inimii tale, acolo unde nu mai simți nici tu de ești creștin sau ovrei, acolo unde ești numai om, că eu pentru omul acela te iubesc, nu pentru ovreiul de deasupra. (Take iese.) Fii bun și înțelegător și iubitor... nu-ți aduce fata să-și piardă mintea... Ai plânge mult, mult papa, și tu știi că ai plânge mult... Hai spune o vorbă... nu mă face să... Sunt în stare, știi bine... E trenul la doi pași de noi...

(Take emoționat, stapânindu-și lacrimile intră în prăvălie.)

IANKE: Dă-l dracului de tren! Ce? Vrei să glumești cu el?

ANA: Ei bine, să știi că nu glumesc, papa!

IANKE (ridicând glasul): Ei te rog, să nu vorbești ca maică-ta, că mă supar foc! Fir-ar al dracului de tren, că toată viața m-a chinuit. Și așa o linie păcătoasă, trece tren după tren...

ANA: Va să zică, nu vrei să răspunzi...

IANKE (o clipă vrea să spuie ceva, apoi se supără pe el însuși că nu găsește o vorbă. Violent): Ei, lasă-mă în pace că mă duc să mă îmbrac. (Se oprește în prag, se uită înapoi.) Ascultă! Să știi că dacă mă silești să-ți răspund, al dracului să fiu, de nu încep să-ți vorbesc și eu de tren. (Iese, podidit de lacrimi.)

Scena 20

ANA, IONEL

IONEL: Plângea.

ANA: Eu nu plâng?

IONEL: Noi am crescut strâmb, ori ei? Nu mai știu nimic. Acum ce facem ?

(Ana dă din umeri.)

IONEL: Trebuie să plecăm noi.

ANA: Și ei? Abia acum îmi dau seama cum ar rămâne, dacă ei, cei mai buni, sunt așa, cum trebuie să fie ceilalți. Dumnezeu!... și apoi durerea pe care le-am făcut-o...

IONEL: Atunci?

ANA: Nu știu, nu știu... Sunt amețită de toate astea... Am venit așa de veselă, cu inima așa de plină... și deodată... mă simt înfrântă, umilită, înjosită... Mi-i scârbă și de mine...

IONEL: Dragă fată... N-ai nici o grijă. Sunt aici și aici rămân. De altfel chiar de mâine încep ceva, nu știu ce, dar încep.

ANA: Fără nimeni? Fără nimeni?

IONEL: Trebuie să vie de undeva ceva, nu știu ce-i, o minune... și de n-o veni o fac, chiar dacă ar trebui s-o plătesc cu sânge din mine; vreau să ai un pic de încredere în mine și-atunci toate or să meargă. Auzi! Toate...

Scena 21

ANA, IONEL, CADÂR

ANA: Ai auzit, moș Cadâr?

CADÂR: Sărac voi copii... rău oameni, rău viața...

ANA: Și acum ce facem noi? Spune-ne. Dumneata ai fost întotdeauna cu noi și ne-ai dat sfaturi și ne-ai mângâiat. Spune-ne. E păcat dragostea noastră?

CADÂR: Unde dragoste este, Ana-Aniki, păcat nu este... Păcat este viața la om singur. Păcat la Allah.

ANA: Dar ce-o să facem?

CADÂR: Nu știe. Gândeștem. Cu dragoste la Ana-Aniki gândeștem, că copil la el așa drag este. Ana-Aniki, nu plângem, Ana-Anikiașteptăm. Așteptăm de la Allah semn bun. Nu singur rămânem... Singur Cadâr rămas, păcat mare făcut. Și sarac Cadâr iubit odată fata frumoasa, creștin fost fata de la el - și sărac Cadâr nu priceput la dragoste semn de la Allah estem și el frica de fata creștin și lăsat și suferit și plâns mult avut... și așa singur ramas. Și acum Cadâr batrân și singur estem. Frig la

inima fost, frig la casa fost... frig în casa rămas... Ala tot degeaba! Asta pacat! Ana-Aniki asta păcat nu facem. Floare jos la vânt căzut, viața zburam. Ąla om fără iubire, copac uscat estem, floare uscat estem, frate Cadâr estem...

ANA: Moș Cadâr...

CADĀR: Om ala singur, casa mica facem. Așa cum casa de la Cadâr. Floare nu punem, copac nu punem. Ala tot degeaba... că ala câine de la Stambul la ulița ramas... Noaptea singur ochi deschiși stam... moarte așteptam... Ala femeie nu estem... copii nu estem... moarte așteptăm... Ala femeie nu estem... copii nu estem... nimeni Cadâr plângem... Ala tot, degeaba estem. Câine trăit, câine aruncat murit... Allah plata dat... (Ana plângând intră în casă.) Tu Ionel bun la Ana-Aniki estem și azi și mâni și când batrân estem. Iubim la ea mult... El mult bun fost la Cadâr, tot la Cadâr la inima fost... Ionel, nu facem Ana-Aniki plângem... moș Cadâr ala batrân, Ionel mult rugam...

IONEL: Bine. moș Cadâr... n-ai grij... Atâta am și eu pe lume... pe Ana...

CADĀR: Bun estem Ionel. Allah inima bună vedem, inima bună estem.

Scena 22

IONEL, CADĀR, IANKE, apoi TAKE

IANKE: Dar ce? Mi s-a părut că aud pe cineva plângând... Cine plânge?

IONEL: Se vede că Ana.

IANKE: Și mă rog de ce plânge? De ce trebuie să plângă? Fata asta parcă-i maică-sa! Așa o nenorocire pe capul meu... Take! Take!

TAKE (vine): Ce-i mă?

IANKE: Du-te, mă rog ție și vezi ce-i cu fetița mea; eu nu pot să mă duc... mă nenoroceste, du-te și spune-i să nu mai plângă. Mă rog, ce pofteste? Să pornesc și eu? Apoi să ferească Dumnezeu să pornesc și eu ci pe urmă nici dracul nu mă mai oprește și gata! O botez și pe ea, mă botez și pe mine, o botez și pe maică-sa din groapă și pe urmă mă dezbrac și mă duc la tren. (Take iese.) Și ce nenorocire pe capul meu să am numai fete. Nevastă-mea s-a aranjat bine, ce-i pasă? Mi-a trântit două fete și a murit! Foarte comod! Dar eu ce să fac? Nu pot, nu pot! Zău nu pot...

dacă s-ar putea, aş lăsa-o eu să plângă? Mă Ionel, de ce sunteţi voi aşa nişte oameni şi nu pricepeţi cum îi politica în lume? Ce vreţi? Adică îţi închipui tu că aşa o inimă de câine am eu, să zic nu dacă aş putea să zic da?... Şi crezi că vreau să-mi nenorocesc copila? Aşa crezi tu?... şi nu vreau eu s-o văd fericită. Dar de ce dracu crezi tu că vând eu săpun prost la dobitoci şi nu mă îndur să fumez o ţigară mai mult pe zi? Ca să am pentru ea... şi poftim, acu plânge! Şi pe tine nu te iubesc? Poţi să spui tu că nu te iubesc? Nu ţi-aş da eu ţie fata, dacă s-ar putea? Cum să nu ţi-o dau, că te cunosc de când erai mititel, şi-ai făcut de toate pe mâinile mele! Cum să nu ţi-o dau... Dar nu pot, dacă nu pot, dacă nu mă lasă alţii să pot, ce sunt eu de vină? Aşa treabă să fie afurisită! (Izbucnind.) Cine dracu m-a făcut ovrei! (Vine Take.) Ce-i, Take, tot mai plânge?

TAKE: Nu, acum s-a liniştit, acuma cântă!

IANKE: Cântă? Şi înseamnă la tine că s-a liniştit? Asta-i fata măşii, cântă şi se gândeşte la tren... Ce facem acum?

TAKE: Dar mai ştiu eu? I-auzi, nu mai cântă Ana!

IANKE: Slavă Domnului! Ei Cadâr, spune bre şi tu o vorbă. Tu eşti deştept câteodată, da-ne un sfat! CADÂR: E! Ianke! Sfat uşor dam Cadâr! Ala sfat Ianke ascultam?

IANKE: Ei spune!

(Trist, Take începe să cânte "Ada-ida-vavâla".)

CADÂR: Asta tot aşa de mare durere estem ca atunci când Cadâr avut mare durere la inima... şi asta tot durere estem şi moarte estem, şi tot degeaba estem!

IANKE (lui Take): Du-te dracului, ce cânti jidoveşte! Iar îmi aduci aminte!

CADÂR: Lasă aducem aminte! Ala nu suparam, Ianke... ovrei, creştin, mahomedan, totuna estem. Ala bun ovrei, aşa bun creştin estem. Allah poate zicem mahomedan estem... Totuna, Ianke bre! Tu ovrei - el creştin. Frate estem... Voi la fel casa estem... peretele la fel... mare la fel... tot la fel... numai zugraveala alta estem...

IANKE: Aşa o fi, dar să fie ea a dracului de zugrăveală, că pe asta n-o spală săpunul lui Take!

CADÂR: Mult voim uşor spalam... Ala dragoste mare estem... Facem Ionel ovrei!

TAKE: Ei asta-i.

IANKE: Ce prostie! Nu se poate! Creștinul să ramâie creștin și ovreiul ovrei... Cât o fi el de rău cotețul de noua uși, tot mai rău e cățelul de două religii... și dacă-i vorba de asta, mai ușor ar fi să botez pe Ana, că nu-i mare deosebire...

CADÂR: Botezam Ana...

TAKE: Nu-i totuna? Asta nu schimbă nimic, Cadâr...

CADÂR: Botezam ala Ionel ovrei, doare la inima la Take, botezam Ana creștin, doare la inima la Ianke. Haide, doare tot la fel inima-la toți; facem amândoi copiii mahomedani. Nici asta nu place. Nimic nu place. Numai lacrimi de la copii place...

(Pianul a început în casă o melodie tristă. Furat de ea, Ionel o fredonează în prag.)

IANKE: Ia taci dracului din gură. (șoaptă.) I-auzi, iar cânta...

CADÂR: Frumos cântam... cu lacrima cântam... Ianke - ascultam. Și ea bine cântam... și Ionel frumos cântam...

IANKE: Ei, da, dar vezi - ea cântă din pian, și el din gură... Ooof! De ce nu văd ei singuri că nu se poate? De ce?

CADÂR: Ala tot la fel estem... Creștin... Ovreica... Ianke bre - la fel estem - dacă la fel cântam.

(Cortina cade)

ACTUL II

(Se petrece într-o seară, după aprinderea lămpilor. Vezi spatele caselor lui Ianke și Take - tot așa de asemuitoare și pe aci că și prin față. E un fel de prispă foarte largă și acoperită. Nu are balustradă, ci numai stâlpi subțiri de lemn. Aci se mănâncă vara pesemne, căci de la început se văd puse mesele. Pe stânga masa lui Ianke, în dreapta masa lui Take. Granița dintre cele două case o formează un fel de geamlâc cu ușile deschise. Și scaunele și mesele și tacâmurile sunt la fel, o simetrie perfectă. De la prispă până în față mai este puțin loc, atât cât să se vadă că aici sunt straturi de flori și că cele două curți sunt despărțite printr-un gârduleț de șipci, înalt până la jumătatea coapsei unui om. Dar imediat de lângă prispă e o porțiță în gârduleț și porțița e deschisă. Cele două curți sunt mărginite spre dreapta de un fel de spate al

magaziei de scânduri din curtea alăturată și spre stânga de zidul întunecat al curții lui Cadâr. Au trecut numai câteva zile de la întâmplările de mai înainte).

Scena 1

CADÂR și ANA stau pe prispă duși pe gânduri.

ANA: Nu știu... nu știu... nu știu. Ce-o să se mai întâmple și cum or să se termine toate astea? Bate un vânt de nenorocire peste casa asta, cum n-a mai bătut de multă vreme, de la moartea mamei... Poate că de aceea o și tot visez.

CADÂR: Visezi pe dânsa?

ANA: Da, mereu. De când am venit n-am dormit nici o noapte. Abia ațipesc și sar din somn îngrozită... toată o apa rece. În clipele acelea, două-trei, de somn, o văd pe mama slabă, cum era când a murit și mă cheamă. (Cu un suspin.) Ah! măcar de-ar fi adevărat, să se termine odată cu chinurile astea fără nici un folos.

CADÂR: Ana-Aniki, nu vorbim aste cuvinte. Tânăr estem, frumos estem... Viața la Ana râde cum soarele la ochi de la floare...

ANA: Floare? Am slăbit și m-am ofilit zilele astea de parcă am zăcut de o boală. N-am avut noroc, moș Cadâr, asta este! N-am avut noroc... Trebuia să nu fiu la școală când s-a îmbolnăvit mama de tifos... trebuia să fiu aici. S-o îngrijesc eu, nu mama lui Ionel, și să mor eu odată cu dânsa, nu biata femeie aceea străină.

CADÂR: Allah voit așa. Ana degeaba părut rău. și nu-i drept părut rău la asta. Ana tineri estem, marna de la Ana avut viata, avut mulțumire, avut copii. știi Allah ce poruncestem... Nu, Ana-Aniki, supărare gonit trebui, repede gonit trebui! Inima tare facem. Așteptăm glas de la Allah. El trebuie vorbeștem unde viata tânăr estem... Așteptăm și Ana și Ionel, cum moș Cadâr așteptăm. că moș Cadir la ala suflet dureri mari avem, când Ana-Aniki slabim, și plângem... Ataturk bătrân la voi, copii de la ei suntem, copii de la el iubestem... Ga viata de la el iubeștem pe voi... Gândir-o și așteptăm... Allah e bun, Allah e mare...

ANA: Așteptăm, moș Cadir, trebuie să așteptăm, fiindcă nu avem nimic altceva de făcut... Dar așteptarea asta n-are nici un fel de licărire înaintea ei, înțelegi dumneata? Nimic!

CADÂR: Ana-Aniki. Mos Cadâr gândit bine. Cântărit bine! Dacă nimic nu izbuteșten voi trebui plecam, repede plecam, repede plecam, în lume plecam. Asta tata bătrâni frica avem pentru obraz de la ei - dar asta mare păcat estem - mare greșeală estem. Asta tata bătrân trebui frica avem pentru fericirea de la copii, pentru viața de la copii. Dacă el nu înțelegem, voi plecam... Cadâr vrei vorbeștem bătrânesc cu ele amândoi, dar dacă el nu înțelegem, dacă Allah mintea de la el nu luminam apoi plecam! Alta nu făcut...

ANA: Bine, moș Cadâr. ne-am gândit și noi la asta, dumitale pot să-ți spun fiindcă în împrejurarea asta numai dumneata ești de partea noastră... Vrem să plecăm.

CADÂR: Asta bun estem! Asta înțelept estem...

ANA: Da, dar cum? Și cu ce bani? N-avem nimic și nici papa n-are să ne dea, nici nenea Tache n-are să-i dea bani lui Ionel, Atunci? Cu ce bani?

CADÂR (oftând): Cum Cadâr sărac estem? Păcătos Cadâr!

ANA: Dar dumneata, de ce să ne dai?

CADÂR: Ann-Aniki, moș Cadâr la tine iubeștem...

ANA: Da, înțeleg, dar nu este datoria dumitale...

CADÂR: Inima de la om, datoria de la ala om estem... și Ana-Aniki, inirna de la moș Cadâr estem... El dai la voi tot ce ai...

ANA: Îți mulțumesc, moș Cadâr, dar nu ne gândim noi să luăm de la dumneata...

CADÂR: Ba luam, ce moș Cadâr dam, trebui luam... Ala bani de la inima, că rugăciune la Allah bun estem... Dar la voi puțin estem... mult puțin estem... Aici bani avem... Noi gata avem... La moș Cadâr, Ana-Aniki spunem, și dam... tot dam.

ANA: Ce bun ești, moș Cadâr... Nu banii dumitale, inima dumitale să ne-o dai... Ce bun tovarăș ne-ai fi în viață. Eh! Dar deocamdată nu poate fi vorba de asta. Să vedem ce face Ionel, și dacă izbutește să facă ceva...

CADÂR: El lucram?

ANA: Caută să găsească ceva. Nenorocirea e că nu și-a terminat încă Academia, și-i greu de găsit un rost cumsecade. Aleargă bietul de înnebunește și degeaba... și-i așa de slăbit... așa de demoralizat, că uneori mi-e frică să mă gândesc la ziua de mâine...

Zilele trecute a fost la Galați și izbutise să aranjeze ceva. Seara, când s-a întors, a primit o telegramă că totul căzuse în baltă din pricina unuia. Azi iar trăgea nadejde să facă ceva. Îl aștept, dar nu mai am nici o încredere. Zilele astea blestemate au măcinat toată tăria din mine, toată încrederea în viață... toată bucuria, tot! Bate în mine un pustiu în care mi-am pierdut toată vlaga pe care o aveam, sunt obosită... și trupul mi-e obosit, și sufletul mi-e obosit...

CADÂR: Nu, Ana-Aniki, asta obosit nu lăsam prinde rădăcină. Asta obosit boală la suflet estem - asta floare de moarte estem... Asta moș Cadâr poate știe. Asta Ana-Aniki nu trebui știe...

ANA: Nu trebuie, știu, dar de unde să scot eu tăria să mai îndur?

CADÂR: Ala suflet dragoste în el avem. Allah în el avem!... Acolo tare putere luam... Ala dragoste care nu ajutam, ala nu dragoste chemam... ala minciuna chemam. Din inima rupem la vânt aruncam...

Scena 2

ANA, CADÂR, IONEL - groaznic abătut.

ANA: Ce-i? (Ionel dă din umeri și șade.) N-ai făcut nimic nici acum? (El răspunde numai cu o mișcare a capului.) Știam eu. Ne urmărește zdravăn soarta... La urma urmei bine face. Limpezește mai devreme niște vieți încurcate și chinuite.. și nu mai ai nici o speranță? De nicăieri?... Absolut de nicăieri?

(Moș Cadâr scoate banii pe care-i avea la el și-i dă lui Ionel.)

IONEL: Ce-i asta?

CADÂR: Asta bani moș Cadâr dam! Voi trebui plecam... astă-seară plecam - cu ala tren fugim...

IONEL: Dar nu se poate, moș Cadâr...

CADÂR: Ala bani puțini, moș Cadâr, pe urma alta bani trimetem... Cadâr batrân estem, vindem tot și la Ana trimitem. Asta suflet doare la el când Ana plângem. La Cadâr voi copii estem...

IONEL: Moș Cadâr! Dar nu se poate, moș Cadâr! Nu pot să-mi încep viața așa... lăsând pe drumuri un om bătrân că dumneata... N-ai un pic de avere, afară de căsuța

asta, făcută și ea pe locul tatii și cu bani de la tata... Uite, nici Ana nu primește și nici eu. Lasă. Ține-ți dumneata banii.

CADÂR: Asta bani Cadir înapoi nu primeștem! Asta Cadâr pentru Ana-Aniki adunat, pentru nunta de la Ana-Aniki pastrat... La Ana-Aniki dat... Allah așa auzit la Cadâr - Allah suparam când Cadâr bani înapoi luam...

ANA: Dar moș Cadâr, nu putem pleca așa.

CADÂR: Așteptăm, dar Cadâr bani înapoi nu luam. Asta Allah suparat estem, când Cadâr bani înapoi luam. Pastram voi bani. Pentru voi făcut... și așteptăm și gândim. Poate lumina odata tot venim... moș Cadâr așa gândeștem... Dar Ana-Aniki nu mai plângem! Asta floare de la ochi, inima topestem... asta plâns S păcat la tineri estem, păcat la dragoste estem. Ana-Aniki nu trebuie păcat facem... moș Cadâr așa sfatuiam, așa rugam...

ANA: Bine, moș Cadâr, am să încerc să te ascult.-..

CADÂR: Și așteptăm. Rugăciunea de la om bătrân care mult a suferit, Allah mult ascultat. Și Cadâr roagă la el... Așteptăm... Allah înțelegem... Allah dreptate facem. Nu poate Allah dreptate nu facem... Allah dreptate estem... dreptate Allah estem. Cadâr acum la el acasă plecam. Toate după-masa... vorbește la ala tata bătrân. Voi așteptăm el vorbește. Pe urma la voi spunem ce credem... La suflet la Cadâr așa venit - de la cer - un gând. Cadir la suflet zâmbeștem, nu plângem. El credem după masa veste buna dat... Așteptăm... (Iese.)

Scena 3

ANA, IONEL

ANA: Bietul moș Cadâr!... și el își mai închipuie că poate schimba drumul lucrurilor, bieții lui două mii de lei... E înduioșător! (Îl ia de brațe deodată și sărutându-l.) Mamă, ce mi-ai făcut tu mie, cu ce mi-ai greșit tu mie ca să te răsplătesc eu cu toată suferința asta idioată și absurdă? Că m-ai iubit? Că m-ai apărat? Că mi-ai fost și soră și frate și mamă și tată și tot?

IONEL: Dar ce-i asta, Ana? Ce-i deznădejdea asta, fată dragă?

ANA: Mă întrebi pe mine ce-i? Dar uită-te puțin în ochii tăi, în fașa ta și spune-mi că sunt o nesimțitoare că nu urlu de durere când te văd topit... Fuge viața din tine pe

fiecare zi, de nu te mai recunosc seara când te întorci! Un străin din toată lumea ar plânge văzându-te... și eu vrei să nu înnebunesc când îmi vii înapoi de fiecare dată cu câte o nouă speranță ucisă? A început să miroasă toată casa a mort... înțelegi tu?

IONEL: Dar, Ana, ce-s ideile astea? Ce-i slăbiciunea asta care te-a cuprins? Am trecut prin atâtea mizerii până acum și mi-ai fost tare, și de ajutor! Se poate, tocmai acum, când am nevoie mai mult ca oricând de o îmbărbătare, să mă mai deprimi și tu cu suferința și deznădejdea asta absurdă?

ANA: Ce vrei să fac! Nu pot altfel..

IONEL: Bine, dar îmi faci rău! Îmi faci un rău imens. Îmi încarci inima cu o teamă care îmi încetinește mersul în hățișul ăsta oribil în care mă zbat. Sunt destul de amărât, destul de chinuit, că nu pot să dau de un drum. Mai vii și tu cu durerea asta că să-mi arăți că durerea e și mai mare! Dar gândește-te puțin la inima cu care mă duc eu și încerc câte ceva când știu că probabilitatea unei nereușite poate să te aducă la o disperare ca asta. E îngrozitor!

ANA: Vezi că-ți fac rău? Vezi că-ți fac numai rău? De ce mai protestezi atunci?

IONEL: Pentru că poți să nu mi-l faci! Ce Dumnezeu, strânge puțin pumnii.

ANA: Nu pot! N-am crezut niciodată c-am să ajung aici. Eram tare, senină, credeam că pot trece peste orice - dar eram așa, fiindcă te aveam pe tine, fiindcă știam că orice ar fi îmi ești aproape... fiindcă nu m-am gândit o clipă că ar putea să se puie ceva între noi și să ne despartă, înțelegi tu... nu știu cum să-ți spun?! Un trup tânăr și plin de energie și de frumusețe și de visuri și tot ce vrei... răstoarnă lumea... scoate-i bucățica aceea de carne care-i bate în piept - nimica toată - și l-ai făcut un lucru dezgustător, penibil... Inima aceea tu ai fost în viața mea. Și-am rupt-o din mine, nu mai înseamnă nimic, nu mai pot face nimic, nu mai am nimic. Ah! Toate și-au dat mâna să ne aduc aici! Tu fără surori, eu fără frați... mamele noastre care au murit odată... din devotamentul uneia pentru alta... și asta e o legătură pe care ne-am îngrozi de-am adânci-o. Școala noastră împreună... casele astea... și nu știu cum să-i zic, fericirea sau nefericirea noastră, să nu fi avut până azi nici unul o dragoste... o amăgire măcar în afara de noi... toate astea la un loc au făcut din tine ceva care nu mai este deosebit de mine. Sunt eu și ăsta, eu, trupul asta, e același lucru cu tine. O singură ființă, dar două înfățișări, și-acum mă taie cineva în două și vrei să nu simt? E o chestie de viață, nu a mea, a noastră. Mă băietă, dacă aș bănui măcar o clipa că poți trai fără mine...

IONEL: Ana, dragă fată...

ANA: Spune-mi că poți trăi fără mine și-ți jur că într-o clipă se limpezesc toate...

IONEL: Și cum? Tu... uită-te în ochii mei... ai putea să mori fără mine?

ANA (izbucnind în hohote de plâns): Nu mai știu ce spun, iartă-mă...

IONEL: Haide, haide, lasă gândurile astea. Cel puțin deocamdată... Lasă-le! Trebuie să așteptăm încă puțin. Nu văd nimic înainte, absolut nimic... și totuși... totuși... se petrece în mine ceva foarte, foarte ciudat... Vorba lui moș Cadâr... să așteptăm. Ssst! Vine tatăl tău. Șterge-ți ochii...

Scena 4

IONEL, ANA, IANKE

IONEL: Bună seara, nene Ianke!

IANKE: Bună seara! (Dar spune rar și neconvins, fiindcă se uită lung după Ana. A văzut-o plânsă.) Putem să mâncăm?

ANA: Cred că da, mă duc să văd. (Iese.)

IANKE: Ce, iar a plâns? Ce mai este?

IONEL: Nimic.

IANKE: Așa nimic care plânge, eu... eu nu-l înțeleg... Dar tu de ce nu-i spui să nu mai plângă?

IONEL: Crezi că nu-i spun?

IANKE: Și de ce nu te-ascultă, dacă-i spui?

IONEL: Fiindcă m-ar asculta numai când i-ar da voie lumea să mă asculte în toate! Și cum așa ceva nu-i posibil, nici nu pot să-i cer să mă asculte.

IANKE (enervat, desface jurnalul): Ai văzut? Iar s-au omorât opt astăzi!

IONEL: Nu-s ei de vină.

IANKE: Și cine, mă rog? Eu?

IONEL: Soarta!

IANKE: Bine că nu mă cheamă așa!

IONEL: Numele se schimbă ușor!

IANKE: Dar ce eu îs Ițic Tinichigiu?

IONEL: A, nu! Că acela nu s-ar da îndărăt de la nimic pentru copilul lui!

IANKE: Mersi pentru tată-tău!

IONEL: Și eu îți mulțumesc pentru Ana.

IANKE: Ai să mă tai la gât, cu așa un brici ascuțit de vorbă...

IONEL: Ce-ți pasă, de vreme ce sângerează alții? (Ianke furios, vâă nasul în jurnal.)

Scena 5

IONEL, ANA, IANKE, TAKE și cei doi copii mici

ANA (s-a întors cu mâncarea): Gata masa, papa!

IANKE: Stai să vie și dobitocul cela de Take! (Strigă.) Take!

(Toți stau la masă.)

TAKE (intră posomorât): Poftă mare, jidane. (Ianke citește ziarul.) Ei, n-auzi mă frate? Poftă mare!

IANKE: Acu aud! Mulțumesc! Asemenea!

TAKE: Dar de ce mai ești posomorât?

IANKE: Bată-te mama lui Dumnezeu, iar începi?

TAKE: Ei ho! Că nu m-am gândit la ce te gândești tu...

IANKE: Nu isprăvești? (După o lingură.) Ai tras obloanele ?

TAKE: Ce mai întrebi degeaba?

IANKE: Nu întreb degeaba, întreb să-mi răspunzi! Le-ai tras?

TAKE: Dar lasă-mă odată în plata Domnului! De douăzeci de ani îmi scoți sufletul cu obloanele.

IANKE: Lasă că-i mai bine. Tot nu face parale! Mai bine așa, decât să-ți scoată hoții marfa din prăvălie...

TAKE: Și atunci știi bine că le-am uitat netrase din pricina neveste-mi...

IANKE: Din pricina prostiei le-ai uitat, nu din pricina nevestei... și nevasta s-a dus și prostia a rămas...

TAKE: Of f! Că mult mai vorbești!

IANKE: Ce vrei să fac? Așa-i omul vădan! Când trăia nevasta vorbea și ea. Acum trebuie să vorbesc pentru doi.

TAKE (s-a uitat la mâncările de la masa lui Ianke): Mă Ianke.

IANKE: Ce poftești?

TAKE: Eu nu poftesc nimic - dar vreau să știu dacă nu poftești tu din tocana asta. Știu că-ți place grozav.

IANKE: Mă, păcătosule, iar vrei să mănânci știucă umplută?

TAKE: Dar nu, mă omul lui Dumnezeu!

IANKE: Nu spune minciuni! Vezi că tot tu poftești? Hai, dă o farfurie încoace!

TAKE: Nu, Ianke... eu...

IANKE: Taci din gură, că acum mă supăr și te cred pe cuvânt, și are să-ți paraă rău. Ana, pune-i și lui o bucățică să guste. Ei, da pune-i o bucățică mai mare să guste bine. Ce? Vrei să n-aibă timp să vadă că-i bună?

TAKE: Mulțumesc!

IANKE: Poartă-o sănătos. Dar ce, tocana n-o dai? Nu știi că nu dau pe datorie?

ANA: Uite că e aici, tată.

TAKE: Vezi mă?

IANKE: Nu văd, gust!

TAKE: Și-ți place?

IANKE: Deloc! Așa de ieftin nu vând! Ce mai ai acolo?

TAKE: Niște sarmale de purcel!

IANKE: Cu varză?

TAKE: Îhâ!

IANKE: Ce vorbești? Ana, tu mănânci sarmale cu carne de porc?

ANA: De ce să nu mănânc?

IANKE: Ei, atunci adă încoace!

TAKE: Poftim, Ana!

IANKE: Ce, am zis s-o duci la Ana? Am zis: adă-încoace!

TAKE: Nu se poate mă, că se supără Dumnezeu!

IANKE: Ei, lasă-l să mai fie și el supărat!

TAKE: Va să zică tot supărat ești!

IANKE: Mda! (Pauză mică.) Dar plăcintă nu vrei?

TAKE: Nu!

IANKE: Și dacă vreau eu doi colțunași, ce-ar să fie?

TAKE: Am să ți-i dau!

IANKE: Și bine ai să faci!

TAKE: Altceva mai poftești?

IANKE: Du-te dracului, dar ce crezi c-am să mănânc toată mâncarea care ți-a rămas ție? Uite, îți vând două mere pe doi struguri, că să nu zici că-s om rău și te rog să mă lași în pace.

ANA: Dar eu nu înțeleg papa, de ce nu facem masa laolaltă...

ANKE: Ce vorbești așa o prostie? Se cade? Ovreiul să mănânce la masa lui ovreiască și creștinul la masa lui creștinească. Și ce stai tu așa? Te doare capul?

ANA: Nu!

IANKE: Atunci ce ai?

ANA: Nimic!

IANKE: Bine! Dacă așa îl cheamă!

ANA: Vezi papa! Și mai spui că alții încep...

IANKE: Dar de ce te-ai supărat? Ce-ai înțeles tu?

ANA (nici nu ascultă): Ionel, ai mâncat?

IONEL: Da.

TAKE: Stai, mă băiatule, de mănâncă! Ce Dumnezeu? De când ai venit acasă nu mănânci nimic!

IONEL: N-am poftă de nimic, tată!

IANKE: Uite că și el îi cu nimic...

TAKE: Bine, mă băiatule, dar și fără poftă trebuie să mănânci, că slăbești!

IONEL: Ei, nu, eu vreau să am poftă, tată!

IANKE: Are dreptate, zău ai slăbit teribil. Ce-ai să zici că erai un flăcău că floarea soarelui... ce să mai vorbim... faci așa o concurență la lămâile lui Cadâr!

IONEL: Ce-am să zic? Am să-ți mulțumesc!

IANKE: N-ai pentru ce!

IONEL: Da, știu. Tocmai de aceea.

IANKE: Așa teribil ai ascuțit briciul, că i s-a rupt ața!

IONEL: Bine că-i numai atât! Ferească Dumnezeu de mai mult!

TAKE: Ce spuneți voi acolo?

IONEL: Nimic! Glumim... Ei haide, Ana!

TAKE: Unde vă duceți?

ANA: Aci pe bancă. (Pleacă.)

IANKE: La tren...

(Copiii cei mici ies și ei.)

Scena 6

TAKE și IANKE

TAKE: Tare-o mai amărăști și tu, mititica.

IANKE: Dar cu ce o amarase? Ce i-am mai zis?

TAKE: Apoi dacă nu-ți bagi 4e seama la ce spui, Dumnezeu să te mai înțeleagă, îi negrul mima în tine fi~ti turuie gura așa că la o mașina. Le trănțești cum îi vine.

IANKE: Ce.vrei? Nărav de negustor...

TAKE: Eli! asta, parca eu nu-s negustor?

IaNKE: Da, dar tu ești negustor prost, și eu îs negustoi ' bun! și mă rog ce-am zis?

TAKE: Copiii ăștia plâng toată ziua și tu faci haz...

IANKE: Dar ce vrei să fac? să plâng? Ei, nu mai pot să plâng; am plâns destul și mai rău a fost. Eu claca nu? vorbesc mă otrăvesc. știu că nu fac bine, dar ce să fac? Ai văzut cum face pestele cu gura în apa? Vorbește el în limba lui acolo - și vorbește și trage aer în piept și mănâncă, o dată toate... Așa-i și la mine vorba. Eu

mă gândesc la una, și gura spune ce pofteste ea... și azi mai ales are dreptate. S-a supărat, cum să nu se supere după așa o zi că azi?

TAKE: Ei, și de ce?

IANKE: Cum de ce? Păi știi tu ce a fost la mine acolo?

TAKE: Și la mine a fost tot așa. Ei și?

IANKE: Cum "ei și" ? M-a înnebunit. Cumpără de cinci parale și te întreabă de cinci lei! Dacă o mai fi și mâine așa, poimâine mă pun în vânzare că placa de gramofon...

TAKE: De ce răspunzi?

IANKE: Dar ce vrei să fac dacă mă întreabă?

TAKE: Fă ca mine, nu răspunde!

IANKE: Crezi că pot?

TAKE: De ce să nu poți, că-i mai ușor!

IANKE: Vezi că habar n-ai! Cum mai ușor? Mai ușor să tac? Pentru mine e mai ușor să vorbesc decât să tac.

TAKE: Apoi atunci, nu te mai plânge...

IANKE: Ție îți vine ușor, că ești blagoslovit de Dumnezeu: ești prost pe dinafară, dar ești deștept pe dinăuntru. Dar eu... eu îs deștept pe dinafară.

Scena 7

IANKE, TAKE și CADÂR

CADÂR: Ei! voi, ce facem bre!

IANKE: Stam!

CADÂR: Cu copii ce facem? Asta mare durere bre! Aici, la casa, voi liniștit ciubuc tragem... dar copiii acolo stau și plângem.

IANKE: Apoi știam eu. Nu ți-am spus? Plâng și stau la tren! Noroc că nu mai trece decât un tren până mâine dimineață...

CADÂR: Ianke bre, păcat mare facem ala gluma de la noi... Ana-Aniki tot la ziua plângem. Asta plâns la inima cădem... pârjol la inima facem... la piept ardem... boala la piept căpătam... Asta plâns sămânță la ala oftica estem...

IANKE: Ei, taci din gura odată. Ce poftești să mai fac?

CADÂR: Dai la ei voie. Călcăm la inima o dată! Nu -avem frica de la gura haina care poate vorbește afara de la gard... la ulița. Acolo tot câne lătram, tot lături vărsam, tot gunoi estem... Grijim curat în casa. Voi estem, cum casa de la voi estem. Numai afara de la ulița, altfel vopsit estem.. Aici la înăuntru la fel de tot estem... degeaba alta cum este cautam. Bre Ianke, frica gura de la lume avem?

IANKE: Dar nu-i vorba numai de lume.

CADÂR: Atunci care frica estem, bre? Neamuri de la tine?

IANKE: Dar n-am nici un neam.

CADÂR: Atunci care frica estem? De la ala Dumnezeu al vostru, frica estem? Răspunde bre!

IANKE: Dar și asta... și la urma urmei ce mă tot întrebi? Ai ajuns judecător? Tu de ce nu te-ai însurat cu creștina ceea cu care te-ai iubit?

CADÂR: Eee! Asta bine vorbit, Ianke! Asta moarte la inima mea fost! Și Cadâr nu vrei, asta moarte de la inima de la Ana estem!... Cadâr știi ce moarte estem. Văzut la el. Simțit la el. Viața păcătos de la Cadâr, cum icoana vede de la Ana. și Cadâr nu vrei... și nici : Ianke nu vrei. Și nici Take nu vrei! Ascultă bre Ianke, tu tare supărat dacă fata de la ala Leibovici băiat creștin iubește?

IANKE: Dar dă-i dracului! Treaba lor! N-au decât să se iubească!...

CADÂR: Băiat creștin este, fata ovreică este.

IANKE: Ei, și ce-mi pasa mie! Treaba lor!...

CADÂR: Ovrei de la tine de la inima, nu supărat foc? Bun! Dacă Ana fata de la tine nu fost... dacă nevasta făcut Ana și nu Ianke fost tata?

IANKE: Ia nu mai vorbi degeaba.

CADÂR: Ianke bre, uite, tu! Zicem așa: Take mort estem! Și Cadâr venit aici cu Ianke așa spus: Ianke bre... Ana, fata de la Take estem... nu fata de la tine.

IANKE: Ce ești nebun?

CADÂR: Allah știi! Așa zicem! Nevasta al tău frumos ca soarele fost. Take frumos fost. Tu urât fost... Nevasta al tău iubit Take...

TAKE: Ia lasă, mă Cadâr...

IANKE: Vorbește așa niște prostii, că-ți vine să turbezi... ori să mori de râs.

CADÂR: Nu râdem, Ianke, răspundem... Ce facem? Fata atunci jumătate creștin estem... Răspundem Ianke!

IANKE: Dar nu răspund deloc... La așa o idioțenie nu răspundem!...

CADÂR: Tu plecat. Armata făcut. Nevasta singur lăsat... Aici Take singur fost cu nevasta al tău... TAKE: Ei de, nu întinde gluma, turcule, că mă superi!

IANKE: Ia stai, stai. Te rog... lasă-l să vorbească!

TAKE: Ei, știi că-mi place?

IANKE: Dar ce, aci e vorba să-ți placă ție? Să-mi placă mie... că aici e vorba de mine...

TAKE: Ba mie mi se pare că-i mai mult vorba de mine...

IANKE: Și mă rog de ce te superi? Ei știi că asta e așa un lucru curios! Ai vreun interes să nu vorbească?

TAKE: Dar n-are decât să vorbească! Poftim!...

IANKE: Mersi! Ei, Cadâr, acu zi mai departe, că ne-a dat voie boierul să vorbim de nevastă-mea. TAKE: Tu ești mai nebun că el! Treaba voastră! Vorbiți ce vreți!...

IANKE: Tocmai asta vrem! Spune, Cadâr! Și ce-a fost când am făcut eu armata? Că-i adevărat, tu nu erai însurat, și Cadâr era aici.

TAKE: Ei și ce-s vorbele astea? Ce-i dacă era aici?

IANKE: Te poftesc să nu țiipi! Ori îl lași să vorbească, ori înțelege tot! Și atunci vă dau dracului cu fată cu tot!

CADÂR: Bun! Bun! Bun! Ianke bre! Cadâr asta vrut ajungem! Fata putem mărita cu creștin. IANKE: Ia lasă-mă acum în pace cu chestia asta. Mie să-mi spui ce rost au toate bâiguielile de adineaori!

CADÂR: Nu! Întâi tu! Putem măritam cu creștin? Fata jumătate creștin. Spune!

IANKE: Dar ce mă privește pe mine? Mărit-o cu cine vrei! S-o mărite el, poftim! Dacă-i a lui, ce mă mai întrebi pe mine?

TAKE: Bine, mă Cadâr, ce naiba ți-a mai trecut prin cap?

IANKE: Te poftesc pe tine să taci, că tu ești mort!

TAKE: Ești nebun! (Se ridică și trece în stânga.)

IANKE: Mă privește cum sunt! Cadâr, te rog să spui ce știi. Că tu trebuie să știi ceva! (Lui Cadâr.) Spune! Ce știi?

CADÂR: Linișteștem, Ianke, Cadâr nu știi nimic.

IANKE: Atunci ce bănuiești?

CADÂR: Cadâr nu bănuiește nimic!

IANKE: Atunci de ce spui că a fost ceva!

CADÂR: Cadâr nu spui că a fost.

IANKE: Dar poți să juri tu pe Mahomed al tău că n-a fost nimic ?

CADÂR: A! Asta nu! Asta numai Take putem spune!

IANKE (lui Take): Acu ce stai? Spune!

TAKE (supărat): Ai spus că sunt mort! Iată că sunt mort și nu vorbesc!

IANKE: Ascultă. Nu vă jucați cu așa un foc! Treizeci de ani nici nu m-am gândit că s-ar putea să... și acum îmi vârâți în cap așa o idee... că-ți vine să înnebunești...

TAKE: Bine, mă nătărău bătrân, se poate să crezi tu așa ceva?

IANKE: Nu așa! Nu mă lua pe mine așa. Te rog să juri! Să juri pe mormântul nevestei tale și pe mormântul nevestei mele!...

TAKE: Ei poftim jur.

IANKE (domolit o clipă, dar imediat): Și chiar dacă a fost ceva tu ai să juri...

TAKE (foarte serios, luându-l de brațe): Mă, Ianke! Uită-te ici în ochii mei... mă uit cu treizeci de ani de prietenie, înțelegi tu? Să mă trăsnească Dumnezeu în clipa asta, de-i adevărat o vorbă!

IANKE (o clipă, apoi răzbunător, violent, lui Cadâr): Și chiar dacă ar fi fata lui, tot nu se poate mărita cu el, că-i soră, păcătosule! Iaca așa!

CADÂR: Da Ianke bre, dar și eu fost tânăr!

IANKE: Ce? Acuma tu?

CADÂR: Nu cu nevasta al tău... nevasta al lui...

TAKE: Ia nu mai porni altă prostie...

CADÂR: Eu cunoscut nevasta al tău înainte de tu cunoscut la el... Asta tu știm... iubit nevasta al tău, și ea iubit la mine înainte... asta tu știm...

TAKE: Da, dar eu îmi făcusem armata...

CADÂR: Dar și mult negustorie la Galați făcut... mult pe ala drum fost.

TAKE: Ei acu te rog să nu faci cu mine joaca pe care ai făcut-o cu Ianke! Te rog!

IANKE: Dar ce, tu crezi că asta o face cu tine? Tot cu mine o face. Țăsta vrea să dovedească că chiar fata dacă ar fi a ta, Ionel ar putea s-o ieie!

TAKE: Dar fata nu-i a mea, mă?

IANKE: Dar de unde vrei să știu eu că ea mea? Poți tu să juri!?

TAKE: Asta cum am să jur?

IANKE: Apoi vezi! Vezi ce idee poate să vâre în capul unui om un ticălos de turc?

CADÂR: Lasam fata, luat Ionel! Bre Ianke, bre! Cadâr iubeștem la voi. La toți voi iubeștem! Ca viața lui iubeștem. Asta tot gluma fost... asta încercare fost. Vrem arătam la Ianke: creștin, ovrei, turc totuna estem... Acum nici Ianke, nici Take nu spus... o dată măcar... ăla creștin, ala ovrei. Acum gândit supărare făcut, înșelat copil pierdut... Ascultam vorba la Cadâr: unde lacrima picat, unde inima tare bătut, unde nuca dinlăuntru la viața este... om este bre, nu ovrei, nu creștin, nu turc... Asta coaja estem... buna estem. Dar nu nuca estem!... Cadâr știm vorba de la Allah: nu păcat nuca ala fără coaja... păcat ala coaja fără nuc... Ianke bre! Pricepem inima de la bătrân Cadâr?

IANKE (trezit din gânduri): Mai bine! că dacă era fata lui Take, era soră cu Ionel și atunci chiar nu putea s-o ia deloc! Și era păcat!

CADÂR: Ei, facem la ei o bucurie mare?

ANKE: Ce zici Take?

TAKE: Da! Eu ce să zic... aș fi bucuros să limpezim lucrurile !

IANKE: Da, dar ce te faci cu mahalaua? Ce-o să zică mahalaua?... Parcă văd că pătesc ce-a pățit păcătosul de Herțcu. Nu mai calcă nici o găscă chioară în prăvălie la el. Toți târguiaua de alături! Să ajung la faliment ca el?

TAKE: Da. Asta-i adevărat!

CADÂR: În mahalaua asta, numai voi doi negustori suntem.... Altul nu venim... Creștin dacă supărat de la Ianke cumparam... ovrei dacă supărat de la Take cumpăram. Socoteala tot... tot rămânem...

IANKE: Dar asta poate că nu-mi convine mie.

TAKE: De ce, mă Ianke?

IANKE: Eu știu că ovreii mei or să cumpere de la tine, că sunt țăfnoși. Dar cine-mi garantează mie că creștinii tăi or să cumpere toți de la mine.

CADÂR: Voi la fel câștigat până la astazi... nu-i adevărat? Atunci o singură prăvălia făcut și amândoi... la jumătate avut!

TAKE: Asta-i foarte bine!

IANKE: Ei așa da! Știi că-i deștept dobitocul! Tot vroiam noi să facem o asociație.

TAKE: Și atunci-spargem zidul de la mijloc...

IANKE: Că-i foarte subțire și nu costă mai nimic!

TAKE: Rafturile-s vopsite la fel...

IANKE: Și tot trebuie să vopsim casele albe cum vor copiii. Vezi tu ce bine a ghicit Ana mea că trebuie să vopsim casa la fel?

TAKE: Și iese un magazin frumos...

IANKE: Ca în centru, mă rog! Ce? Nu suntem lângă podul pescăriei ?

TAKE: Și deasupra o firmă mare...

IANKE: Așa cu niște litere, ne spun ei copiii cum.

TAKE: „Take și Ianke”.

IANKE: Nu: „Ianke și Take”..

TAKE: Nu, cum am, zis eu, „Take și Ianke”. Eu întâi, că-s mai bătrân!

IANKE: Dar ce mă privește pe mine bătrânețea ta! Asta-i firma! Ce îi act de naștere? La primărie cu el! Asta-i comerț și în comerț eu am început întâi!

TAKE: Da. Dar prăvălia tot eu am avut-o întâi. Tu vindeai nasturi...

IANKE: Dar ce fel de nasturi vindeam... nasturi fără nevestă... patent... și ce importanță are dacă te poartă pe tine prăvălia, ori porți tu prăvălia... Ce infanteristul nu-i și ei tot militar că și artileristul ? Ce ți-i pușca, ce ți-i tunul!

TAKE: Bine mă Ianke! Gândește-te că eu am avut o mulțime de... de! Eu am avut întâi copil...

IANKE: Da, dar eu m-am însurat întâi...

TAKE: Eu am avut capital de la tata.

IANKE: Da, dar eu l-am făcut singur. Ei și la urma urmei eu îs negustor bun și tu negustor prost.

TAKE: Ei, apoi dacă e așa nu mai face tovărășia cu mine și gata!

IANKE: De ce te superi degeaba! Eu tot am s-o fac, dar pe firmă are să fie „Ianke și Take”!

TAKE: Dacă nu-i „Take și Ianke”, nu fac!

IANKE: Bine, poftim! Să fie așa! Dar am să fac acum o propunere care te mulțumește și pe tine și pe mine, dar n-ai s-o primești!

TAKE: Dacă mă mulțumește o primesc!

IANKE: N-ai s-o primești!

TAKE: Dacă-ți spun c-o primesc.

IANKE: Jură c-o primești.

TAKE: Jur, poftim!

IANKE: Să scriem ovreiește... că se citește de la dreapta! Ei vezi că te-ai jurat degeaba?

TAKE: Apoi dacă umbli cu prostii... mai bine, știi ce? Hai s-o scurtăm. Să ăsam pe copii să hotărască.

CADÂR: Asta tot acolo estem! Dar pe dos! Ionel vrei „Ianke și Take” și Ana vrei „Take și Ianke”!

IANKE: Ce vrei? Omul bătrân spune femeii îmbracă-te și omul tânăr îi spune dezbracă-te! Și femeia la fel bărbatului! Asta-i de când lumea...

TAKE: Bine, bine, dar vorba-i ce facem?

CADÂR: Ala mica hârtiuța la fes... Cadâr scutur... Cadâr trage!

IANKE: Ei poftim, haide și-așa! Vrei?

TAKE: Dar fie și-așa. (Așază foițele în fes.)

CADÂR (arătând): Take...

IANKE: Ei bun... și acum înc-o dată...

TAKE: De ce? Gata!

IANKE: De ce gata? Ia nu mă lua pe mine așa! N-a fost, vorba de trei ori? Ce vrei să mă faci mincinos?

TAKE: Hai mă de trei ori!

CADÂR (scoate bilețelul): Ianke!

IANKE: Ei, vezi, așa! Acuma-i bun! Ei, va să zica: „Ianke și Take” !

TAKE: Ești nebun.

IANKE: De ce nebun. N-am hotărât că întâia oară n-a fost bun? Ce faci așa niște ochi! Dacă te-ai ramolit și nu mai știi ce spui, te privește!

TAKE: Hai și a treia oara!

IANKE: Ei haide, să nu zici că nu vreau eu!

CADÂR (scoate biletul): Take!

IANKE: Nu se poate! Să știi că a fost o greșeala! Ia cată și vezi, nu mai este unul? Ei așa, vezi! Uite: Ianke! (Pufnește în răs.) Dă-o dracului măi. Așa niște oameni serioși ca noi se joacă în hârtiute cu turcu? Parcă scoatem bilete de papagal! Lasă, ne odihnim bine și mâine dimineată facem înc-o dată. Poate că iese mai adevărat!

TAKE: Mă miram eu să fii și tu serios o dată!

IANKE: Ei ce vrei? Am învățat de la tata o vorbă mare. Cică nenorocirea e o persoană foarte delicată și foarte pretențioasă. Când dă de un om supărat și încruntat, îndată zice: Poftim! Aici e! Mă așteaptă. Dar când dă de unul vesel, zice: Pardon, am greșit... și se ducel altul! Uite-o că vine!

TAKE: Cine?

IANKE: Nenorocirea! Baba Safta! Ei cum să nu râd?... și să vezi că se duce la altul!

Scena 8

IANKE, TAKE, CADÂR și BABA SAFTA

BABA SAFTA: Buna seara. Dom' Take, la dumneata am venit!

IANKE: Nu ți-am spus eu?

TAKE: Ei și ce vrei de la mine?

BABA SAFTA: Apoi, avem ceva de vorbit.

TAKE: Spune.

BABA SAFTA: Că au pot spune așa... îi lucru cam anevoie și nu-i bine de spus față de toată lumea.

IANKE: Mă rog, dacă-i nevoie eu pot să surzesc urgent. Numai să nu mă trimiteți în casa, că-i cald și nici la tren, că nu mă duc!

TAKE: Lasă, stăm noi de vorba aici, deoparte, și n-ascultă nimeni!

BABA SAFTA: Mă rog, cum vrei dumneata.

TAKE: Hai, spune.

BABA SAFTA: Of, lasă-mă să stau pe prispa asta și să-mi trag sufletul...

IANKE: Ce? ai înnebunit, babo? Vrei să-ți tragi sufletul pe prispă la mine?

BABA SAFTA: Apoi dumneata și când ai să mori ai să râzi...

IANKE: Unde să dea Dumnezeu! Te pomenești că se supără și se duce la alta...

BABA SAFTA: Dar se mai întoarce, n-avea dumneata grijă, jupâne...

IANKE: Uite, dacă te-învârtești pe lângă dânsa, cum îi știi obiceiurile!

TAKE: Ei acum termină și tu, că femeia a venit cu treabă aici. Las-o să-mi spuie ce are de spus.

IANKE: Mă rog, ce? O opresc eu?

TAKE: Spune, babă.

BABA SAFTA: Să spun. Dar nu știu cum ciorilor să încep, mi-i că te-i supăra...

IANKE: Nenorocirea! N-am spus eu?

TAKE: Ei, taci odată din gură!

BABA SAFTA (încet): Dar să știi maică, un lucru. Dacă ți-o fi o supărare nu-s eu de vină. Eu vreau să-ți fac un bine, maică... asta-i. Nu care cumva să crezi că mă dau și eu de partea lor.

TAKE: Dar ce-i?

BABA SAFTA: Ia, păcătoasa asta de lume... vorbește și nu se mai satură...

IANKE: E, acum ce se leagă de mine?

TAKE: Ia taci, mă, din gură. Dar de ce e vorba, babă Safta?

BABA SAFTA: Ia, de flăcăul dumitale și (mai încet) de fata jupânului. E adevărat?

TAKE: Ce să fie adevărat?

BABA SAFTA: Că or să se ia?

TAKE: Și cine ți-a spus asta?

BABA SAFTA: Ei, Doamne! S-a auzit! Nu știi dumneata? Vorbele bune nu se aud, dar cele rele bată-le pustia, nici n-au apucat să scape de pe gura omului și au și făcut aripi... și creștinii nostri îs tare supărați, maică, așa să știi dumneata. E mare păcat, dom' Take, să nu le dai voie cumva, că se mânie Cel de sus!...

IANKE: Ce vorbești? Parcă Dumnezeu n-are altă treabă decât să vorbească cu așa una că ea...

TAKE: Ei acum, bre Ianke, chiar te rog să sfârșești, că nu mai e de glumă. Uite că a început să se amestece mahalaua în casa mea și începe lucrul dracului.

IANKE: Bine că ai băgat și tu de seamă...

TAKE: Și mă rog, ce poftește lumea de la mine, babă?

BABA SAFTA: Ei parcă dumneata nu știi. Am auzit că vrei să-i dai voie flăcăului?

TAKE: Ei și?

BABA SAFTA: Apoi nu-i bine! Că oamenii pun la cale tot felul de lucruri... că s-au vorbit să nu mai cumpere nimic de la dumneata... dacă se întâmplă una că asta!

IANKE: Ei foarte bine! O să cumpere de la mine! Pierd eu ceva?

BABA SAFTA: Dumneata nu, dar pierde el, maică... și-i păcat. Și pe urmă, mă întorc și altfel. Dar ce? Dumnealui nu-i suflet de creștin? Cum are să facă una că asta. Să-și nenorocească frumusețe de băiat!

IANKE: Dar ce, băiatul lui nu-i de nasul fetei mele? E așa un nobil mare, că i se strică sângele? TAKE: Și-acum ce te legi de băiat?

IANKE: Dar ea ce se leagă de fată?

TAKE: Dar acu nu-i vorba de fata ta. Acu e vorba de mine. Lasă-mă în pace cu fata ta cu tot! IANKE: Așa? Ei, foarte bine! De ce n-ai spus-o de la început. Asta voiam și eu.

TAKE: Bine că recunoști că asta voiai. Atunci ce mai încurci lumea de pomană.

IANKE: Iote la el. Cică eu încurc, mă rog, vrei să te descurc. Iote că te-am descurcat și gata! Du-te, mătușă, și spune la toată lumea că nu dau fata, și gata!

TAKE: N-o dai? N-o da! Ce, ți-am cerut-o eu?

IANKE: Dar ce, mă rog, ți-am vârat-o eu pe gât? L-am tras eu pe plodul tău de mânecă? Dar lasă-mă în pace cu ei. Nici nu mai vreau să aud de ei. Am terminat.

TAKE: Așa! Apoi dacă-i așa, am terminat și eu. Scurt.

IANKE: Foarte bine!

BABA SAFTA: Ei bun! Va să zică nu-i dai voie?

TAKE: Dar cine a spus că-i dau voie?

IANKE: Va să zică, spui serios că nu-i dai voie?...

TAKE: Spun ce-mi place! Ascultă, babă! Să mă lase lumea aceea în pace, auzi? Că vezi dumneata, am început să cam miros cine-i lumea aceea care vorbește. Nu-l dau după nici o fată dia mahalaua asta, așa că toate supărările îs degeaba. N-am nevoie de pețitoare...

BABA SAFTA: Dar cine a spus, maică...

TAKE: Te rog să mă lași în pace că-ți cunosc și măselele din gură...

IANKE: Ești un dobitoc, va să zică nu cunoști nimic!

TAKE: Ba cunosc al dracului, că de m-or scoate din sărite, încep să-mi aduc aminte de unele de pe când eram tânăr și tot dădeam prin cotloanele de sub dealul mare de băiatul lui Frachtmann Chiristigiul...

BABA SAFTA: Eh!... Maică... dom' Take, dar erau prostii de tinerețe, bată-le pustia... Dar ce, m-am cununat cu el?

IANKE: Da, dar tot ai izbutit să faci un copil cu el.

BABA SAFTA (jignită): Apoi îmi pare rău, jupâne, că vorbești așa! Eu îmi trudes sc sufletul că să fac cum-e bine și dumneavoastră vă bateți joc! Să mă bata Dumnezeu dacă mă mai amestec!

IANKE: Așa să te audă Dumnezeu!

BABA SAFTA: La urma urmei, nu-s copiii mei...

IANKE: Uite că a bagat de seamă!

BABA SAFTA: ...dar nici ai dumneavoastră nu-s...

IANKE: Ce?

BABA SAFTA: Apoi chiar așa! Dacă-i lasați să se nenorocească, are să aibă dreptate lumea să spuie că nu v-ați purtat cum se poartă omul cu copilul lui! Bună seara! (Pleacă.)

IANKE: Ce? Ce? Și asta începe?

Scena 9

TAKE, IANKE și CADÂR

IANKE: Mă dobitocule, n-auzi ce spune? Ce taci așa ca o scândură de la dușumea? Ce, acu are să înceapă toată lumea la chestia asta?

TAKE: Și eu îs de vina?

IANKE: Ba nu! Împaratul Franz-Joseph. Taci ca o furculiță fără dinți și are să creadă toată lumea că dobitocul cu coarne îs eu.

TAKE: Mă, multe prostii ai spus tu în viața ta...

IANKE: Eu le-am spus, dar mi se pare că tu le-ai și făcut...

TAKE (scos din fire): Ei, dar pune capăt odată, pentru Dumnezeu!

IANKE: Ei și acu, ce te superi?

TAKE: Dar cum să nu mă supăr, când nu vrei să stai și tu cinci minute să te gândești!

IANKE: Ei ce vrei, eu nu gândesc mai repede.

TAKE: Te gândești pe dracu! Îți turuie gura că la o moară hodorogită și nu-ți dai seama ce buclucuri ne așteaptă!

IANKE: Nu ne așteaptă nici un bucluc... ce să ne aștepte? Ei, și chiar dacă ne așteaptă buclucuri, ce sunt eu de vină?

TAKE: Dar cine-i de vina, eu?

IANKE: Dar cine, eu? Ai vrut să facem negustorie alături... Uite ce faliment prima a ieșit!

TAKE: Apoi da, că eu îs de vină că ai făcut fete.

IANKE: N-aveai decât să faci și tu, dacă aveai așa o desteptăciune!

TAKE: Vezi că eu apucasem să fac, băiat.

IANKE: De ce te-ai grăbit?

TAKE: Ia du-te la toți dracii și lasă-mă în pace!

IANKE: Am să mă duc, să crezi tu că am să ma duc. Dacă mă faci tu pe mine de vină de tot ce s-a întâmplat... atunci mă duc și gata! Cu fată cu tot mă duc! Așa să știi tu!

TAKE: Dar umblă sănătos! N-am să mă omor eu din pricina fetei tale!

IANKE: Dar așa să am eu bine dacă am să mă spânzur din pricina băiatului tău!

TAKE: Dar nu te roagă nimeni!

IANKE: Dar chiar să rogi!

TAKE: Decât un lucru să știi. Dacă nu te gândești bine ce faci și de se întâmplă să iasă vreo nenorocire, uită-te ici în ochii mei. Mă jur pe mormântul tatii și al mamei că las tot, și prăvălie, și casăa, și mă duc în lume... (Iese pe ușa casei.)

IANKE: Foarte bine. Am să cumpăr eu mai ieftin!

(Take, supărat, întoarce spatele și iese.)

Scena 10

IANKE, CADÂR

IANKE: Du-te dracului... N-ai auzit? Cică eu vorbesc prostii. După treizeci de ani vrea să plece. Vrea să lase și prăvălia, și casa, și pe mine și să plece. Foarte comod! Încalte să mă taie și pe mine bucățele și să dea foc la casă și gata! (Deschide ușa lui Take.) Du-te dracului! Așa un prieten, nici n-am nevoie! Dobitocule! Ce crezi? Pentru trei sarmale? Pot să fac și eu trei sarmale! La urma urmei ce, crezi c-am să mor? N-am să mor! Mi-a murit și nevasta și n-am murit... dacă așa o prietenie ai tu pentru mine și poți să mă lași singur, singur de tot, foarte bine!... Ei am să mor! (Același joc.) Și ce-ți pasă ție dacă am să mor? Am să mor fără prieteni. Ce te privește? N-am nevoie și gata de așa un prieten că tine... Dobitocule! Du-te dracului! Ei poftim!... Acum vine Ițic - vine nenorocirea... eram sigur. Acum îs supărat eu... vine la mine. De ce să nu vie la mine? Vii la mine, nu-i așa?

Scena 11

IANKE, CADÂR și ILIE

ILIE: Și de ce să nu viu la tine?

IANKE: Asta zic și eu. Eram sigur! Ei hai, vorbește!

ILIE: Am să vorbesc!

IANKE: Bine faci! Dar vorbește mai repede, că să scapi.

ILIE: Te rog să fii serios!

IANKE: Nici acum nu-s serios? Ei atunci nu pot să fiu serios! M-a făcut Dumnezeu așa un om că nu pot să fiu serios! Și asta înseamnă că Take are dreptate și eu sunt un prost. S-a suparat! Și zău degeaba s-a supărat... așa să am eu bine dacă am vrut să se supere. De unde să știu eu că e așa o bubă coaptă? Mă Ițic, mă! Pardon... mă Ilie, tu ești om deștept. Spune și tu. Așa un prieten că Take poate să plece și să mă lase singur de tot? Și ce vrea el să fac eu singur de tot? Să mă spânzur? Bine, mă spânzur! Dar de câte ori am să mă spânzur, ce crezi că merge de multe ori? Ei și pe urmă? Dacă avea de gând să mă lase, n-avea decât să mă lase când eram tânăr, nu acum, când am ajuns așa un măgar păcătos, care plânge ca o oaie. Dacă nu vrea să dea băiatul, n-are decât să nu-l dea... ce? Am să-l omor? Dar dacă vrea să-i dau fata, i-o dau. Dacă ei se iubesc înseamnă că vrea Dumnezeuul și cine are să zică nu, când a zis Dumnezeu da?

ILIE: Comunitatea!

IANKE: Cine?

ILIE: Comunitatea! Ce ești nebun?

IANKE: Nu, sunt surd. Cine ai spus? Comunitatea? Dar ce amestec are Comunitatea? Eu am făcut fata cu Comunitatea, stai puțin să mă trezesc. Ce cu Comunitatea. De ce vorbești tu de Comunitate?

ILIE: De ce vorbesc? Vorbesc, fiindcă m-a trimes Comunitatea să vorbesc.

IANKE: Iote, iote! Și așa o mare secetă a fost că n-a găsit alt măgar să trimită?

ILIE: Te rog să vorbești cu respect, că eu vorbesc oficial!

IANKE: Ce spui? Știam că vorbești jidoveste... și așa unul că tine poate să vorbească oficial? Și mă rog, ce-ai să vorbești oficial?

ILIE: Am să vorbesc, că Comunitatea nu-ți dă voie să-i dai fata lui Ionel!

IANKE: Bine! Și dacă eu tot am s-o dau, ce recoltez eu?

ILIE: Ai să recoltezi așa un mic faliment sigur! Că nu mai cumpără nimeni de la tine!

IANKE: Ei, bruvo! Tot m-aleg cu ceva! Ei și dacă nu dau faliment?

ILIE: Și ce, la o mare supărare, crezi că un mic foc nu se poate pune?

IANKE: Ce vorbești?... Ca la Haim Rabinovici?

ILIE: Chiar așa!

IANKE: Și dacă eu îs asigurat pentru foc?

ILIE: Dacă ești asigurat pentru foc, tot nu ești asigurat pentru concurență.

IANKE: Ei și dacă m-am asigurat și pentru asta?

ILIE: Tot ai să închizi prăvălia...

IANKE: Ei dacă am s-o închid și deschid altă în asociație cu Take...

ILIE: Și dacă Comunitatea ajută un alt ovrei să deschidă alături...

IANKE: Și dacă îi dau eu foc? Ce se întâmplă?

ILIE: Deschide alta, că și el o să fie asigurat și gata!

IANKE: Ei comedie! La toate s-a gândit madam Comunitatea asta! Așa o cucoană teribilă, mai să pui mâna în foc că-i bărbat! Și la așa un bărbat pot să-i dau chiar pe Ana! Nu cumva îl cheama Ștrul?

ILIE: Ei, te rog! Fără aluzie! Eu vorbesc aici oficial!

IANKE: Așa, zau? Și cine mă rog te-a făcut oficial, Ruhala?

ILIE: Te rog!

IANKE: Dar acu te rog eu, că am înțeles ce șuruburi pui tu aici. Ce crezi că n-am aflat ce negustorie învârtești tu, pezevenghiule, de când a venit fata și până acum? Așa crezi? Și pe baba Safta cine a trimis-o? Ce crezi că n-am știut că ai trimis-o tot tu? Ai noroc că nu port câini în ogradă, că te-aș da afara cu câinii, auzi tu, păcătosule!

ILIE: Așa o politeță de ovrei ai tu în vorbă?

IANKE: Te poftesc să nu mă faci să-ți arat eu ție ce politețe de ovrei am eu pentru tine, că pe urma îi rău/

ILIE: Te rog arată!

IANKE: Fii deștept și nu mă ațâța!

ILIE: Ei, am să fiu deștept, dar tot am să te ațâț! Poftim. Crezi că mi-i frică? N-are de ce să-mi fie frică!

IANKE: Măă!

ILIE: De ce să-mi fie frică de așa unul că tine? Pentru că țiți? N-ai decât să țiți, că țiț și eu și gata!

IANKE: Mă Ițic!

ILIE: Nu-i Ițic! Comunitate!

IANKE: Nu fi prost!

ILIE: Nu sunt prost, sunt Comunitate!

IANKE: Așa? Ești Comunitate? Și mă rog cum ești când ești Comunitate? Tot așa cum ai fost la Nicorețti după vin? Ce crezi că nu știu? Păcătosule!

ILIE: Și taci odată! ,

IANKE: Nu vreau să tac!

ILIE: Vorbește încet, ce ești prost și nu înțelegi! Din partea mea fă ce poștești. Și eu aș face că tine. Ce-s eu de vină dacă Ruhala e așa cu o ambiție la fata ta. S-o ia dracul de femeie... toată săptămâna a umblat pe acunsc la gard. Ce vrei să am bocluc?

IANKE: Dar ce vrei să-l am eu? De ce vă amestecăț voi în casă la mine? Ce, eu mă amestec în casă la voi! Ce vreți voi să știți ce se petrece aici? Ce, eu umblu să știu ce se petrece la voi când te bate Ruhala și te vâă sub pat?

ILIE: Eh! te rog... ești așa un om indiseret, că mă și supăr!

IANKE: Ei bravo! Supără-te și tu! De ce să nu te superi? Numai cât trece un om pe lângă mine și gata s-a supărat... toți s-au supărat! Bine că nu-s eu suparat! Am să fac explozie de atâta bucurie!

ILIE: Dar de ce te amărăști? Ce ești așa copil? Fă ce poftești!

IANKE: Cum să fac ce poftesc, când mi-ați ridicat mahalaua în cap? Eu cu ce trăiesc? Copiii cu ce-i hrănesc? Am muncit o viață întreagă că să ajung la batrânețe să dau faliment? Ei bine! N-am să mărit fata. Am s-o omor, dacă așa vreți voi.

ILIE: Dar ce te potrivești? Lasă-i dracului pe toți...

IANKE: Tocmai tu vorbești?

ILIE: De ce să nu vorbesc? Poate că și eu aș face la fel dacă aș fi în locul tău... Fa ce poftești, dacă-i fata ta...

IANKE: Dar de ce să nu fie fata mea?

ILIE: Mă rog, n-are decât să fie! Ce mă privește pe mine!

IANKE: Da mă privește pe mine, dobitocule! Poftim că a început și el! Dar ce vreți cu mine pe ziua de azi, vreți să mă înnebuniți?... mă rog, îi fata mea ori nu-i fata mea?

ILIE: Ce întrebă așa că un prost? Dacă nu știi tu, de unde vrei să știu eu!

IANKE: Da eu de unde vrei să știu? Poftim! Și să vezi că toată mahalaua vorbește ca el.

ILIE: Dar dă-o dracului de mahala, ce-ți pasă de ce vorbește?

IANKE: Dar cum să nu-mi pese? Cum să nu-mi pese... că atunci oricum aș face tot nenorocire iese. Dacă n-o mărit cu Ionel înseamnă că-i a mea și-o omor... dacă o mărit înseamnă că nu-i a mea și mor eu... și uite cine-mi aduce mie nenorocirea în casă... Uite de la ce păcătoși... De ia dobitocul aista și de la Ruhala...

ILIE: Iar te-ai supărat?

IANKE: Nu m-am supărat. Am înnebunit! Voi m-ați înnebunit... să fiți voi ai dracului de păcătoși că de asta nu vă iert. Auzi? Și acu te poftesc imediat să pleci de-aici că stric o masă pe tine! M-ați înnebunit!

ILIE: Ei, stai că plec... poftim plec!

IANKE (în urma lui): Și să știi că n-am nevoie de voi... și puțin îmi pasă dacă nu cumpărați... și puteți să-mi dați și foc, păcătoșilor! Și știi tu, să-ți spun una: să vă ferească Dumnezeu să mă fac și eu antisemit! (Istovit.) Am să înnebunesc! Cadâr bre, am să înnebunesc! Și dacă-i vorba că tot trebuie să înnebunesc, cel puțin să înnebunesc cu folos. Am să dau fata! I-o dau. Acum s-a terminat, și-i însor și gata! (Ilie a dispărut.)

Scena 12

IANKE și CADÂR

CADÂR: Asta nu bun, bre. Asta acum nu bun! Primejdie mare la voi estem. Lume supărat tare apoi estem. Nu cumpărat nimic prăvălia... alta făcut... greu! Primejdie mare la voi...

IANKE: Crezi?

CADÂR: Cadâr bine gândit și scapare bun găsit, voi trebui copii lasam fugim... departe voi. Bani dat la ei... ei fugit sus la tren... puf, puf... iute mergem... la ceas Galați ajuns... voi nimic știut... La lume spus: voie nu dat și copii singur, fără voie, plecat... Atunc lumea nu suparam.... nenorocire estem.. lumea bun la nenorocire de la om estem... nu suparat aratam... Pricepem, Ianke bre?

IANKE: Aista e așa un plan... că-i o idee bună. Dar poftim! Ce facem cu Take? A spus că nu mai vrea el.

CADÂR: Take nu vrei! Take nu vrut de la capat... El ai bucluc la inima... el ai negru la inima... batrân bucluc... El nu vrei faci fericire la copil!

IANKE: Dar ce? Vrea să-și nenorocească copilul?

CADÂR: Nu știi!

IANKE: Dar el nu pricepe că-l nenorocește! Cum să facă el o treabă ca asta? Ce nu-i copilul lui? Ei, dobitocul! Apoi chiar că ar avea dreptate lumea să zică că nu-i al lui... Tot nu seamănă eu el... nu-i așa că nu seamănă? Și mai bine că nu seamănă cu așa un dobitoc!

CADÂR: Ionel nu copil de la Take estem!

IANKE (uluit): Ce spui?

CADÂR: Ianke. Frate! Ascultam Cadâr! El spunem acum lucru, taina mare! Ionel copil de la Cadâr estem...

IANKE: Ce vorbești? Săracul Take! Așa o surpriză pentru el...

CADÂR: El nu știi... el nu trebuie știm, Ianke, juram, la Take nu spunem.

IANKE: Și el nu știe?

CADÂR: Nu știi... bănuie numai. Asta negru la inima la dânsu estem!

IANKE: Ei, și cum ai putut tu să faci așa un lucru, bre Cadâr?

CADÂR: Eh! Ianke bre! Cadâr tânăr fost, nevasta de la Take tânăr fost! Singur azi mine ramas... Take afaceri Galați! Inima păcătos păcat făcut... Asta adevărat estem. Take la Ionel nu mult iubeștem... el inima îndoit estem. El bani de fugă nu dam; el voie nu dam, el ajutor nu dam. Nu așteptăm. Dam noi; Ianke bre, împrumute la mine douazeci mii lei.

IANKE: Ce să faci cu ei?

CADÂR: Cadâr dai la Ionel... copil de la el! Cadâr n-ai bani... dar Cadâr muncețtem, tot la viața muncețtem... la Ianke înapoi dam.

IANKE: Ce să te împrumut pe tine? Lasă că am eu grija să dau fetei! Ce, crezi că n-am să dau? Ce, eu sunt Take?... Ce? Eu?... (și deodată face ochii mari.) Ei comedie! Dar te pomenești că... Te pomenești că-i adevărat cu fata. Ei, așa o poveste ar fi teribil!

CADÂR: Ala nu adevărat.

IANKE: Ascultă, Cadâr, te rog să nu glumești cu mine. Scoate ghimpele ăsta din inima mea... că eu singur nu pot să-l scot... și degeaba jură Take, că tot nu pot să-l scot. Ana e fata mea? Adevărat că-i fata mea?

CADÂR: Asta țșim Cadâr! Bine știm! Pe Allah juram! Avem frica Ianke bre! Ala al tău fata estem! Acum dui bani la Cadâr?

IANKE: Acum de ce să nu-ți dau! Și drept să-ți spun, am așa o fericire... nu știu... se duce o fat, dar parca o câștig... Parc-a înviat din morți... și zău că-mi pare bine și

de Ionel că-i amestecat... Parcă se bagă de seamă mai puțin... Devine o căsnicie așa ceva mai internațional... Săracul Take... de el îmi pare rău! Dar dă-l dracului, că dacă nu era așa, îmi nenoroceam fata. Tot răul cu câștigul lui. Eu mă duc să aduc banii și să-i dau fetei.

CADÂR: Și tot la el dai și pentru Cadâr... Spune asta de la Cadâr... pentru Ionel. Eu chemam Ana, apoi plecam acasă... (Ianke intră în casă.)

Scena 13

CADÂR, apoi TAKE

CADÂR (bale ușor în geam): Take bre, unde estem? Cadâr vrei vorbim ceva la tine.

TAKE: Ce?

CADÂR: Intram în casa...

TAKE: Mai bine aici... că băiatul cel mic n-a adormit. Ce-i ?

CADÂR: Take bre! Ala copii... trebuie fugim... cu tren acum fugim!...

TAKE: Așa m-am gândit și eu. Zicem că n-am vrut să-i căsătorim și au fugit!

CADÂR: La tine inima îndoita estem. Cadâr știm tu frate la Ianke fost... dar inima la tine tot îndoit estem. Tu credeam ala casa de la creștin cu ovrei nu bun estem. Frica avem. Mare frica avem.

TAKE: Ei, ce să-ți spun, mă Cadâr... ai dreptate. Așa cu capul mă gândesc că n-ar avea rost teama... dar mi-e teamă, ce vrei?

CADÂR: N-ai frică... Ana nu ovrei estem.

TAKE: Ei nu mai spune? Și de unde știi?

CADÂR: Fata de la Cadâr estem.

TAKE: Săracul Ianke! Și el stie?

CADÂR: El bănuiește numa. Ala inima la el îndoit estem! El nu vrei dai Ana! El ovrei ala gura de la el spune... ala inima nu vrei! Ajutam copii fugim... Astazi fugim... prumuta la mine douazeci mii lei dai la Ana...

TAKE: Na, că iese Ianke din casa... Hai încoace să vorbim. Poate că o fi adormit băiatul cel mic.

(Ies amândoi.)

Scena 14

IAKKE, apoi ANA cu IONEL și TAKE - chemându-i.

IANKE: Ana!

ANA: Da!

IANKE: Vino încoace!

ANA: Ce-i papa?

IANKE: Uite ce-i. (și arată banii.)

ANA: Papa! (îi sare de gât.)

IANKE: Iote, iote! Cum se cunoaște că ești fata maică ti... cum ai zărit un pachet de hârtii, mi-ai și sărit de gât! Așa! așa!... Sărută pe ovrei aista bătrân... că el îi tatăl tău, nu-i așa?

ANA: Da, da, e papa al meu... Am înțeles tot.

IANKE: Ai înțeles și tu? Bravo! Vino să te sărut... și du-te de-ți fă bagajele, dar să nu vadă Take. IONEL: Bravo, nene Ianke!

IANKE: De ce nene? Poți să-mi spui și tată...

IONEL: Da, tată... (iese.)

IANKE: Ei așa! Tatăl... tău! Și el te lasă să pleci. Și-i rupi inima că ți-i tată, nu-i așa? Spune?

ANA: Da.

IANKE: ...Dar te lasă să pleci ca să fii tu fericită și să nu mai plângi... și să nu te mai gândești la tren... nu mai întreba... cum și ce... că a fost greu, dar ce nu ar fi făcut un tat că mine, că doar ți-s tat, nu-i așa?

ANA: Da, papa.

IANKE: Ei bravo! Dacă zici tu, te cred... Tu trebuie să știi... dar păcătosul de Take nu-l lasă pe Ionel... nu te speria. Fugiți fără să afle. Am să fac eu așa că nici n-are să-i pară rău când o să-i spun ce-am aflat acum... E o chestie mare... dar în sfârșit, asta-i altă treabă! Și uite, iei să-i dai lui Ionel de la Cadâr. Și-acum du-te și fă geamantanul repede. Ți l-am pregătit eu,... tatăl tău... și să ieșiți pe din față că am deschis oblonul... și să fii fericită și să te gândești că-s bătrân și păcătos și că te iubesc... că ești fata mea... și du-te și lasă o scrisoare că ai fugit... Asta-i un fel de certificat. Și în colț v-am oprit o trăsură, că să vă duceți la tren... Acu puteți să vă duceți la tren... (Din prag Ana se mai întoarce o dată, îl sărută și iese repede.)

Scena 15

IANKE, TAKE

IANKE: Și dobitocul acela de Take stă în casă! Să vezi că încurcă lucrurile și nu pot copiii să fugă... și nu au decât un sfert de ceas... (Strigă.) Take! Take!

TAKE (ieșind): Ce-i?

IANKE: Ce stai în casa? Pe așa o vreme? Nu-i cald în casă?

TAKE: Ba da. Am și nădușit!

IANKE: D-apoi eu... E, ce să-i faci! Greu...

TAKE: Greu!

IANKE: Dacă așa a fost să fie!... Dacă a vrut Dumnezeu așa!

TAKE: Ai dreptate... Nici nu știi câtă dreptate ai.

IANKE: Poate că tot știu...

TAKE: Nu, nu știi...

IANKE: Cadâr, unde-i?

TAKE: S-a dus acasă, să se culce.

IANKE: Eh! Lui ce-i pasă!

TAKE: Adevărat!

IANKE: El n-are copii!

TAKE: N-are!

IANKE: Oricum ia și el parte...

TAKE: Ei da, se și cade.

IANKE: Sigur că se cade... au crescut pe lângă el, parc-ar fi puțințel și copiii lui.

TAKE: Da, ai dreptate, (îl vede pe Ianke tresărind.) Ce-i? Ce ți s-a părut?

IANKE: A! Nimic! O trăsură s-a depărtat.

TAKE: Da... uite... nu se mai aude...

IANKE: Îhâ...

TAKE: S-o fi ducând la gară.

IANKE: Te pomenești... nici n-ar avea unde să se ducă la ora asta.

TAKE: Da.

IANKE: Acuși trece și trenul.

TAKE: În câteva minute.

IANKE: Și gata, se liniștește.

TAKE: Se liniștește.

Scena 16

TAKE, IANKE și CADÂR

TAKE și IANKE: Ce e?

CADÂR: Întâlnit copii amândoi!

TAKE și IANKE: Unde? Cum?

CADÂR: Afară la trăsură, încolo plecat! Ei asta scrisori dat, la tine Ianke... la tine Tako.

TAKE și IANKE (citesc scrisorile și joacă teatru): Pii! Aaa!

IANKE: Ce nenorocire!

TAKE: Grozăvie!

IANKE: Au fugit copiii!

TAKE: Da, au fugit!

IANKE: Ei, ce facem?

TAKE: Ce să mai facem!

IANKE: Dacă ne-am duce după ei la gară?

TAKE: Da, haidem!

IANKE: Haidem!

TAKE: Stai! Trece trenul!

IANKE: Trece trenu?

TAKE: Uite! Uite colo!

IANKE: Ei trebuie să fie! Fă semn cu batista dobitocule... Fă semn cu batista dobitocule! (Dar n-are batista și face semn cu mâna.) De ce n-ai răspuns?

TAKE: Poate că nu ne-au văzut.

IANKE: Așa de repede?

TAKE: Așa se uită...

IANKE: Nu se poate!..,

TAKE: Așa am uitat și noi!

IANKE: S-au dus!

TAKE: S-au dus!

(Și acum plâng amândoi în voie.)

CADÂR: Lăsam, bre! Nu mai plângem bre! Copiii torcem fericit... și voi fericiți și ei fericiți și eu fericit...

TAKE și IANKE (amândoi deodată): Și tu?

IANKE și TAKE (odată amândoi): Și el!

TAKE: Spune!

IANKE: Nu, spune tu, mă Take!

TAKE: Mă frate, acum că au plecat copiii, să dăm cărțile pe față cu turcu.

IANKE: Asta voiam și eu!

TAKE: Copilul îl iubești, nu numai pentru că l-ai făcut. Îi iubești și când l-ai crescut și l-ai îngrijit. așa că asta nu schimbă mare lucru!

IANKE: Foarte adevărat! Și noi ne-am făcut datoria!

TAKE: Dar turcu nu și-a făcut-o!

IANKE: Și nu și-a făcut nici datoria de prieten!

TAKE: Va să zică știi?

IANKE: Asta voiam să-ți spun! Dar eu credeam că tu nu știi!

TAKE: Cum să nu știu?

IANKE: Și de ce nu mi-ai spus și mie?

TAKE: Era greu să-ți spun, ce vrei? Câtă vreme era copilul aici.

IANKE: Și ce-ai zis când ai aflat?

TAKE: Ce era să mai zic? Dar un lucru tot am zis: Asta n-a fost prietenie, măi frate!

IANKE: Foarte adevărat! Eu unul, fiindcă copiii au plecat, eu pe Cadâr nu-l mai cunosc.

TAKE: Mă frate Ianke, crede-mă că asta fac și eu.

IANKE: Te cred, și merita. A fost o ticăloșie.

TAKE: Da, și eu n-o iert!

IANKE: Da cum am s-o iert eu?

TAKE: Așa încât Cadâr de-acum încolo te-am șters din inima mea.

IANKE: Și nici bună ziua nu-ți mai dau.

TAKE și IANKE: Rămâi sănătos! (Pleacă amândoi.)

CADÂR: Allah mare estem și Mahomed profet de la el estem., mă tot turca plateștem!

(Cortina cade)

ACTUL III

(Ar fi tot decorul din actul al doilea, dacă toate câte se vedeau acolo n-ar fi date foarte în fund și nu li s-ar fi pus În față un gard. Este de fapt o vedere a celor două curți, din cărăruia care trece prin spatele lor, despărțindu-le de calea ferată, de care s-a tot vorbit până acum. Firește, fiecare curtică își are porțița ei, de-a dreapta și de-a stânga unui copac mare și bătrân – sădit pe linia gardurilor, în preajma și la umbra lui o laviță rudimentară de lemn. Dar curțile au ajuns până aci îngustându-se. Parcă ar porni toate - chiar și a lui Cadâr - din rădăcina copacului bătrân. Astfel și copacul, și banca aparțin celor trei curți deopotrivă. Va fi trecut o lună, două de la întâmplările povestite mai înainte. Pe dinafară nimic nu se vede schimbat. Doar bătrânii cei doi - Ianke și Take - care fumează și stau pe bancă, par ceva mai obosiți, pe gânduri și parcă mai triști. Poate unde se simt ceva mai singuri, de când le-au plecat copiii și, mai ales, de când au rupt prietenia cu Cadâr. E seara lăsată, și cu ea o dată, liniștea aceea cuminte, caldă și primitoare a târgurilor noastre, în care inima se topește că o apă și se prefiră încet-încet de tot în larg, în cer, în noapte. Bătrânii, cu ochii dosi, cântă ceva, destul de încet și de amărât, cum ar fi - știu eu? - poate acel dureros cântec ce este "Ada-ida-vavala")...

Scena 1

Take, Ianke

IANKE: Nu te duci să mănânci?

TAKE (dă din cap): Mh! Am dat băiețelului să mănânce!

IANKE: Ce? N-ai poftă?

TAKE: Nu prea. Poate c-oi lua ceva în gură, mai târziu...

IANKE: Lasă pe mâine, poate că mâine tot ai să mănânci,

TAKE: Că și azi...

IANKE: Nu-i nimic. Faci economie!

TAKE: Dar tu?

IANKE: Și eu! Fac economie și siluetă! Așa-i modern.

TAKE: N-ai nici tu poftă?

IANKE: Am așa o poftă că de-ar avea toată lumea ca mine, ai umbla cu lumânare să găsești un om sărac.

TAKE: Bătrânețea...

IANKE: Bătrânețea...

TAKE: Nu mai mănânci, nu mai dormi...

IANKE (ca un ecou): ... nu mai dormi...

TAKE: Și aștept...

IANKE: Ce aștepți?

TAKE: Moartea...

IANKE: Ce vorbești? Așa o vizită plăcută aștepți tu? Du-te la dracul cu ea de gât! Așteptat-o tu și pentru mine...

TAKE (blând): As aștepta-o eu și pentru tine dacă s-ar putea. Dar nu se poate, mai frate Ianke! Asta trebuie să ți-o aștepți singur!

IANKE: Singur..! Ei, ce vrei?

TAKE: Tot trebuie să vie odată!

IANKE: să vie? Cine să vie?

TAKE: Ei, cine? Moartea!

IANKE: Dă-o dracului de moarte! Tot la ea te gândești? Am să stric de tot banca asta, că numai ea-i de vină! Cum să nu te gândești la moarte dacă stai la tren?

TAKE: Vine!

IANKE: Cine?

TAKE: Trenul!

IANKE: Ei bun! Nu-i nimic. El vine și trece și te lasă în pace... măcar de-ar face și ea ca trenul!

TAKE: Cine?

IANKE: Moartea!

TAKE: Frumos vine.

IANKE: Cine?

TAKE: Trenul.

IANKE: Foarte frumos când vine. Și se face mare și crește... și-i așa ca un flăcău vesel... (Amândoi urmăresc ceva în trenul închipuit ce le trece prin față, apoi se lasă iar pe bancă, mai obosiți ca înainte. Pesemne că li s-a părut ceva, ori așteaptă ceva.)... Dar lasă așa o amărăciune pe inimă când pleacă... și se face mic... și intră în pământ...

TAKE: S-a dus...

IANKE: Nu se mai vede.

TAKE: Văd!

IANKE: Ce, ești prost? Ce să vezi dacă nu se vede?

TAKE: De ceva vreme mă trezesc noaptea la fiecare tren.

IANKE: Și eu.

TAKE: Și aud cum vine și vine...

IANKE: Și pe, urina cum se duce... și se duce... și se duce la dracu. Așa o civilizație care nu te lasă să dormi.

TAKE: Eh! Parcă numai trenul?... și când aud un pas pe stradă... tot mi se pare...

IANKE: Nu-i așa?... și mie!

TAKE: Și ce vrei... Bătrânețe!...

IANKE: ...Bătrânețe!

TAKE: Și singurătate...

IANKE: Și singurătate...

TAKE: Ce să-i faci, nu poți să ții pe nimeni în lanț...

IANKE: Pe cine să ții în lanț?

TAKE: Chiar și pe Cadâr...

IANKE: Și de ce să-l ții în lanț? Dă-l dracului de păcătos! Acu să-l ții în lanț? Așa unul ca el, când era tânăr trebuia să-l ții în lanț!

TAKE: Dar de unde era să știu eu?

IANKE: Dar eu?

TAKE: Uite că vine!

IANKE: Cine? Cadâr?

TAKE: Nu, trenul. (Și amândoi urmăresc trenul, care trece potrivnic celui dintâi.)
Ai văzut ceva?

IANKE: Ce să văd?

TAKE: Trenul!

IANKE: A! Trenul mi se pare că l-am văzut...

TAKE: Mi se păruse...

IANKE: Da! și mie...

TAKE: N-a fost..

IANKE: Nu! Ei hai, mai fumează o țigară...

TAKE: Mulțumesc. (Oftând.) Tinerețe...

IANKE: Și dragoste... Ce să-i faci? Când ieși din casă, și afară-i așa o lumină nouă, și o frumusețe pe care n-o mai știi - cine-i așa de idiot să se mai uite înapoi? Și poate că-i mai bine așa! Viața-i ca un automobil: Mergi cu așa o viteză, că de te uiți înapoi măcar o dată, îndată dai bună ziua cu un dobitoc de telegraf. Noi trebuie să fim deștepți! Așa un vânător care plânge să i se întoarcă gloanțele înapoi, să-l scuipi în ochi.

TAKE: Ei da, mă Ianke, îi frumos ce spui tu, dar inima ce spune?

IANKE: Dar ia să mă lase odată și inima în pace. Eu nu vreau să vorbesc de la gât în jos!

TAKE: E ușor să vorbești!

IANKE: Ei, dacă-i ușor atunci să vorbesc! Și de ce să nu vorbesc? Dacă nu vorbesc, o aud cum bate și nu vreau. Bate, bate, bate, bate și mă bate la cap! Nu mai vreau, scurt.

TAKE: Parcă-i destul să nu mai vrei?

IANKE: Nu-i destul, dar vrei de multe ori și poate că tot reușești să fie destul!

TAKE: Nu mă Ianke, tu știi că eu îs om tare. Nu mă dau bătut cu una cu două. Dar degeaba. Când vine Gavril cu poșta și-mi întinde scrisorile, mă topesc. Nici nu știu cum să le citesc!

IANKE: Parcă eu ce cusur am?

TAKE: Apoi?

IANKE: Da, dar nu vreau să-l mai am.

TAKE: Bine, înțeleg eu ce vrei să spui tu, dar nici eu nu vreau, și degeaba. Uite stau pe colțul tejghelei, și le citesc scrisorile toată ziua.

IANKE: Păi ce vrei să facem?

TAKE: Asta spun și eu. Azi n-am primit.

IANKE: Nici tu?

TAKE: Nici... și nu-ți închipui ce greu mi-a fost.

IANKE: Ce n-au voie?

TAKE: Ba da, dar nu-i totuna...

IANKE: Ei bine, asta înțeleg, da oricum... și ieri ce ți-a scris?

TAKE: Păi nu ți-am spus aseară?

IANKE: Ba da, dar ce strică dacă o să mai spui o dată?

TAKE: Că o duc bine, că afacerea aceea pe care au început-o merge strașnic, că îs fericiți, că se iubesc.

IANKE: Atât tot?

TAKE: Atât. Dar ție ce ți-a scris?

IANKE: Cam tot așa. Și tot amândoi au iscălit?

TAKE: Da.

IANKE: Ia dă să văd și eu scrisoarea.

TAKE: Ce să vezi, nu ți-am spus?

IANKE: Ba da! Oricum alta-i vorba, alta-i scrisul. Parcă ești mai aproape de ei, când citești.

TAKE: Asta e drept. (Din portofelul lui alege una.) Asta-i ceea dinainte, dela Brăila; asta-i mai demult – de la Galați... Asta de la Constanța...

IANKE: Se plimbă. Bine că au parale.

TAKE: Chiar, numai să le ajungă că prea mult nu cred să aibă pentru asemenea plimbări...

IANKE: Asta zic și eu...

TAKE: Uite, asta-i de la București!

IANKE: Tot la mașina scrisă? Ce au și copiii ăștia cu scrisul la mașină?

TAKE: Așa-i azi!

IANKE: Da, modern, civilizație... dar prea-i civilizație pentru așa o scrisoare la părinți.

TAKE: Și ție-ți scrie la mașină?

IANKE (vag): Daa... și nu știu cum dracu, dar așa o formă comercială, și mașina, nu-i totuna cu scrisul de mână. Acolo parcă-i, de-a dreptul. Dar așa, zău, parcă pune la mijloc un perete, stă aici o bucată de oțel. Nu lipește inima de inimă. Stă o bucată de oțel la mijloc...

TAKE: Asta-i cam adevărat - dar ce vrei?

IANKE: Ce vreau? Vreau să mă lase în pace cu așa o civilizație! Mă amărăște acum cu mașina, cum m-a amărât înainte cu trenul! Așa o civilizație, care mă amărăște, să se ducă la dracu!

TAKE: Ei, și ce te necăjești așa?

IANKE: De ce? De ce? Uite-de ce! (Se caută în portofel.) Până acum mi-a fost rușine să-ți arăt! Ei bine am să-ți arăt! Poftim! Tot la mașină...

TAKE: Ei bine, știu; și?

IANKE: Cum și? Dobitocule! Nu vezi că-s tot scrisorile acelea! Dumnealor pun două foi și trag două exemplare și iscălesc amândoi și pun la două plicuri! Ei, așa o economie și la dragoste prea e modern, prea e civilizație.

TAKE (comparând scrisorile): Așa e, domnule! Ai dreptate! Aceleași scrisori, uite. A mea e primul exemplar și a ta a doua...

IANKE: Nu se poate! A mea e prima... și a ta e... (Deodată.) Ce vorbești prostii! Nici una nu-i prima! Ei să știi că avem așa niște copii moderni că primul exemplar îl pun la dosar - ori... ori... ori îl trimit lui Cadâr!

TAKE: Să știi că și lui Cadâr îi trimit! Așa și trebuie să fie! Nu-i și el părinte!

IANKE: Ai dreptate!

TAKE: Și, oricum! Ei n-au de ce să fie supărați pe..turc. Se și cade să-i scrie! Nu-i așa?

IANKE: Mă rog, dacă zici. Și tu...

TAKE: Păi, nu-i drept!

IANKE: Mă rog - nici o vorbă. Ce? O să fim noi mai turci decât el?

TAKE: Ssst!

IANKE: Ce?

TAKE: Mi s-a părut că...

IANKE: Nu, nimic...

TAKE: Oare mai vine?

IANKE: Cine să vie?

TAKE: Mai vine vreun tren?

IANKE: Dar ce mă întrebi pe mine? Ce eu sunt C.F.R să le știu pe toate?

TAKE: Și acu tu ce te superi? Dacă nu știi, nu spui și gata!

IANKE: Mai așteaptă să le învăț bine și-am să le știu... De când au plecat copiii învăț mereu... nu vezi; o școală teribilă fac!

TAKE: Adevărat! Cum închidem prăvăliile, aci o rezemăm.

IANKE: Și într-o zi o să le închidem de tot, și-o să învățăm perfect!

TAKE: Ia nu mai glumi tu cu vorba asta!

IANKE: Dar nu glumesc deloc. De o lună încoace, număr clienții în fiecare zi. A lucrat bine Ruhala, am să-i adresez felicitări.

TAKE: Eh! Că baba Safta a avut vreun cusur.

IANKE: I-am numărat, i-am numărat, până i-am isprăvit de numărat...

TAKE: Cum adică?

IANKE: Iaca așa scade-scade-scade... și gata. Noroc că acum nu mai are de unde să scadă.

TAKE: Eh! Zi ferească Dumnezeu!

IANKE: Am zis și m-a și ferit! Azi n-a mai venit nici un client în prăvălie.

TAKE: Ce vorbești? Și la mine de alaltăieri...

IANKE: Și la Cadâr dacă torni un kilogram de untdelemn, deschizi fabrica de sardele și nu știu ce dracu au toți de se duc și se nădușesc acolo... La mine e așa un aer curat și plăcut... nu-i nimeni!...

TAKE: Și acum îți arde de glumă?

IANKE: Ei și dacă am să mă dau cu capul de pereți crezi că iese bani? Nu, eu cred că iese sânge! Și nici clienți nu fac! Am să fac cel mult o duzină de cucuie! Să-i fie de bine lui Cadâr cu prăvălia lui, dacă a avut așa o prietenie pentru noi. Aa o afacere cu așa o cinste s-o poarte el sănătos! Numai să dea Dumnezeu să aibă atâția bani ca să-i poată ține legați!...

TAKE: Deocamdată văd că-și plătește datoriile!

IANKE: Știu, îi dă mâna.

TAKE: De unde știi? L-ai văzut când a venit?

IANKE: Păi, cum era să nu-l văd, dacă a venit la mine?

TAKE: La tine? Când?

IANKE: Acum vreo două zile - ce te faci că nu știi - doar adineauri ai spus!

TAKE: Pai, nu, eu spuneam că a fost la mine.

IANKE: Așa? Și la tine a avut datorii? Ei, bravo, bine că a avut credit.

TAKE: Parcă tu nu i-ai fi dat?

IANKE: Cum să nu-i dau, dacă i-am dat?

TAKE: Mult?

IANKE: Eh! Ce să mai vorbim? Acu că mi-a plătit tot - meargă sănătos! și ție ți-a plătit tot?

TAKE: Da.

IANKE: Mult!?

TAKE: Eh! Lasă-l în plata Domnului!

IANKE: L-am lăsat, dar spune cât! Nu te teme, nu mă amărăsc că-i merge bine. Eu, dacă nu te-ai supăra tu, să mă bată Dumnezeu dacă n-aș fi în stare să vorbesc și acum cu el păcătosul dracului că am ținut la el ca... la un frate.

TAKE: De ce să mă supăr? Și mie mi-era că ai să te uiți tu urât... altfel... parcă eu mă supăr că face dever așa de bun? Că trebuie să facă ispravă bună de a putut el să-mi plătească douăzeci de mii de lei...

IANKE: Iote, iote! Și mă rog, de ce tocmai așa o sumă rotundă? Și i-ai dat de mult?

TAKE: Nu mai țin minte bine...

IANKE (decis): Mă Take, spune drept! Nu cumva i-ai dat când au fugit copiii?

TAKE: Ei asta-i! Acum n-ai să mă faci vinovat pe mine că au fugit copiii...

IANKE: Nu, zău că nu, dar vreau să știu.

TAKE: Nu țin minte, mă Ianke, crede-mă!

IANKE: Mai Take, tu ai așa o vorbă care miroase a minciună, că strici cu ea un depozit întreg de parfumuri!

TAKE: Bine, mă omule, așa mă cunoști tu pe mine?

IANKE: Tocmai fiindcă te cunosc. Știu că nu poți să spui minciuni.

TAKE: Apoi atunci?

IANKE: Da, dar de spus tot le spui! Asta - ca și negustoria. Faci prost, dar tot o faci! Eu te rog să-mi spui adevărul.

TAKE: Mă crede-mă, nu i-am ajutat eu să fugă.

IANKE: Dar nu-i vorba de asta, dobitocule. De ajutat, i-a ajutat Dumnezeu, și eu îl cunosc bine pe Dumnezeu, dar aici e alta chestie, înțelegi tu? Aici e la mijloc o combinație ceva teribil pe care vreau s-o prind de coadă.

TAKE: Ce combinație poate să fie?

IANKE: Dar tu nu pricepi că sta mintea în loc când tragi linia și faci totalul? Ia adună, mă rog, banii de la tine cu fuga copiilor și cu prăvălia lui Cadâr. Ce, tu nu vezi ce combinație poate să iasă de aici? Ce mișelie!

TAKE: Adică tu crezi că turcul a deschis prăvălia cu banii de la mine?

IANKE: De ce să cred? Că nu mai cred nimic. Ce pot eu să mai cred? Dacă ai să-mi spui poate că tot am să cred ceva.

TAKE: Dar chiar dacă ar fi făcut-o cu banii mei, nu înseamnă că a fost cu voia mea.

IANKE: Dar tu poți să fii și așa de dobitoc, să-l ajuți să-și deschidă prăvălia, ca să te aducă la faliment. Dar nu-i vorba de asta.

TAKE: Atunci de ce?

IANKE: Ei bine, am să rup eu sacul odată! Mă întrebi de ce? Iaca am să-ți spun de ce. Fiindcă și eu i-am dat tot douăzeci de mii de lei.

TAKE: Când?

IANKE: Ei, poftim că acu mă întrebi și tu pe mine! Aci e la mijloc o combinație că sta mintea în loc, pricepi?

TAKE: Nu mai pricep nimic!

IANKE: Apoi dacă nu pricep eu, cum ai să pricepi tu? Va să zică, i-ai dat banii când au fugit copiii...

TAKE: Nu știu, mă...

IANKE: Bine, nu știi! Atunci știu eu, fiindcă toi atunci i-am dat și eu!

TAKE: Și de ce?

IANKE: Pentru că mi-a cerut.

TAKE: Atunci de ce a mai cerut și de la mine?!

IANKE: Ei vezi, mă, cum te dai tu de gol ca un prost? Și prost ești și prost ai fost... și ceea ce-i teribil e că am fost prost și eu!

TAKE: Cum adică?

IANKE: Adică ne-a tras Cadâr pe sfoară pe amândoi! Halal!

TAKE: Cum ne-a tras pe sfoară?

IANKE: Acum n-ai să mai spui că nu te-a făcut el să lași copiii să fugă? Că și pe mine tot el m-a făcut să-i las!

TAKE: Și tu?

IANKE: Apoi vezi? Felicitările mele!

TAKE: Dar atunci nu ești supărat...

IANKE: Dobitocule! Dar de ce să fiu supărat; dacă i-am lăsat, înțelegeam să fii tu supărat că nu voiai să-i lași.

TAKE: Eu? Nu voiam să-i las?

IANKE: Ei, te rog acu nu te mai face, că mi-a spus turcul!

TAKE: Dar mie mi-a spus turcul că tu nu vrei!

IANKE: Că nu vreau eu? Dar ce aveam eu să nu vreau? Ei., acum începi să vezi combinația?

TAKE: Ei, drăcia dracului! Dar atunci, de ce a cerut bani de la tine?

IANKE: Cum de ce? A dat el pentru băiat, că eu dădusem pentru fată.

TAKE: Dar pentru fată am dat și eu!

IANKE: Cum era să dai tu? Ce ești nebun?

TAKE: I-am dat lui Cadâr - pentru asta mi-a cerut împrumut!

IANKE (amețit): Stai! Stai! Că am amețit! Asta nu mai este o combinație, asta-i că un vis rău! Mă rog, de ce a dat pentru fată?

TAKE: Ei, de ce...

IANKE: Înțeleg să dea pentru băiat!

TAKE: Dar de ce?

IANKE: Ei ce mai întrebi? Nu era datoria lui?

TAKE: Cum datoria lui? Datoria lui era să dea pentru fată.

IANKE: Pentru fată? Stai că acum am amețit de-a binelea! De ce era datoria lui, când era datoria mea?!

TAKE: Ei, știi că-mi place! Parcă acu afli întâi...

IANKE: Stai oleacă, stai oleacă, stai, că mă trec toate nădușelile...

TAKE: D-apoi pe mine?

IANKE: Dar de ce să te treacă pe tine - că tu știai?...

TAKE (exasperat): Ce știam, mă? Ce știam?

IANKE: Ce ți pi așa că un nebun? Ce n-am vorbit?

TAKE: Când am vorbit?

IANKE: După ce au plecat copiii, n-am vrut să-ți spun și mi-ai zis că știi.

TAKE: Pai dacă știam...

IANKE: Da, dar nu știam despre mine...

TAKE: Dar mie nu mi-ai spus atunci că știai ?

IANKE: Ce știam, dobitocule? Ce știam?... știam de Ionel.

TAKE: Cum de Ionel, mă? Ce-l amesteci pe Ionel aici? Nu era vorba de Ana?

IANKE: Ești nebun - am vorbit de Ionel!

TAKE: Dar tu ești nebun - că am vorbit de Ana!

IANKE: Ce-ai vorbit de Ana? Ce are a face Cadâr cu Ana mea?

TAKE: Dar ce are a face Cadâr cu Ionel al meu?

IANKE: Ei bine, ești nebun, și nu mai vorbesc!

TAKE: Ba văd că nebun ești tu, și-am terminat.

(Mică pauză. Tonul scade.)

IANKE: Eu nu înțeleg nimic!

TAKE: Nici eu!

IANKE: Dacă Ionel îi băiatul lui...

TAKE: Ce, ești nebun? Cum băiatul lui?

IANKE: Pai așa a spus Cadâr.

TAKE: Nu-i adevărat! Cadâr a spus de Ana! Nu de Ionel!

IANKE: Ce, ești nebun? Ce-a spus de Ana?

TAKE: Că-i fata lui!

IANKE: Fata lui?... Ana? Asta nu mai este combinație! Asta-i curată nenorocire!

TAKE: Văd și eu!

IANKE: Dar nu se poate! Așa ceva nu se poate! Dar ce-i asta? Iar începe povestea? Dar ce, vrea să mă ducă la balamuc? Să spuie el că Ana e fata lui? Înțeleg să spuie de Ionel ce pofteste...

TAKE: Ce, ți-ai ieșit din minți? Eu îl omor!

IANKE: Și ce? Crezi că nu-l omor și eu? Eu îl omor în orice caz! Să mă bata Dumnezeu de nu-l leg de șină, la tren. Încaltea să-mi folosească și mie trenul la ceva. (încet, amețit.) Turc ne-a trebuit, turc am găsit!

TAKE (hotărât): Orișice-ar fi, trebuie! (Strigă.) Cadâr!

IANKE (îngrozit): Nu! Nu! Mi-i frică...

TAKE: Și mie mi-i frică... dar nu vreau să ajung la tren. (Strigă.) Cadâr! Vino încoace numaidecât! (Cadâr vine.)

Scena 2

TAKE, IANKE, CADÂR

TAKE: S-a dat pe față tot. Știm tot! Și ne-am îngrozit! N-ai fost prieten, Cadâr, n-ai fost un Cadâr. Tot ne-ai luat, tot, tot.

CADÂR: Cadâr nu vinovat!

IANKE: Dar cine-i vinovat? Noi? Pentru ce mă rog? Că te-am primit în casă? Că nu te-am azvârlit pe drum să crape de foame?

TAKE: Și asta ți-a fost ție răsplata? Să ne iei nevestele?

IANKE: Și copiii? Spune! Hai, spune!

CADÂR: Nu adevărat!

IANKE: Cum nu-i adevărat? Nu mi-ai spus mie că băiatul lui e băiatul tău?

TAKE: Dar mie nu mi-ai spus că fata lui e fata ta?

CADÂR: Nu adevărat!

TAKE: Dacă nu-i adevărat de ce ai spus așa?

CADÂR: Alta cum voi nu lăsat copii să plecat!

IANKE: Și ce interes ai avut să plece copiii? Că fără interes nu făceai tu negustoria asta! Taci înainte, că bine faci!

CADÂR: Voi nu lăsați Cadâr vorbeștem...

IANKE: Dar ce să mai vorbești? Nici nu trebuie să mai vorbești. Cel puțin dacă ar fi fost adevărat că copiii, aveai un motiv să faci ce ai făcut, și am fi înțeles. Dar așa? Poți să-mi spui mie de ce ai luat bani și de la Take, și de la mine?

TAKE: Chiar așa! Nu le dădusem noi?

IANKE: Nu vezi că nu poți să explici nimic! Mă rog, ce-ai vrut? Ai vrut să profiți de ocazie și să-ți faci prăvălie?

TAKE: Apoi că numai aici ai vrut să ajungi; dacă e adevărat că nu-s copiii tăi! Dar spune și tu o vorbă! Ce vrei ? Să facem o nebunie ? Să facem moarte de om ?

CADÂR: Turcu plătește!

IANKE: Platește! Cine plătește? Turcu? Ei asta a fost odată... acum văd că turcu câștigă! Și bine face! Acum sunt sigur că pe toate le-ai pus tu la cale: și pe Ițic, și pe baba Safta, și pe Ruhala, și toată mahalaua - că să poți ajunge unde ai ajuns.

TAKE: Răspлата pentru ce am făcut pentru tine!

IANKE: Ai fost grăbit! Ne-ai sucit mințile, să-i lăsăm să plece mai repede, și ne-ai legat la ochi că n-o să se supere nimeni pe noi...

TAKE: Și la o săptămână după asta, ai adus un vagon de marfă de la Galați. Și ai tras toată clientela la tine...

IANKE: La noi nu mai calcă nici un om în prăvălie. Și la tine.... a trebuit să-ți angajezi doi vânzători... și vinzi... și vinzi... și vinzi... Ei haide, zi înainte... vinde... până ne-i vinde și pe noi...

TAKE: Ne-ai adus în pragul falimentului.

IANKE: Și tu faci planuri cu Ionescu, antreprenorul, că să faci casă cu două etaje. Aici ai vrut să ajungi? Uite c-ai ajuns! Felicitările mele!

CADÂR: Turcu plăteștem!

IANKE: Apoi că acu ți-a venit rândul să plătești! Mă rog, ce-i adevărat din toate... că ceva trebuie să fie adevărat...

CADÂR: Turcu plateștem.

TAKE: Dar ce-ai înnebunit, păcătosule, de-ți mai arde de glumă?! Dar tu nu vezi că ne vâri în pușcărie? Nu-ți dai seama că noi nu mai suntem în mințile noastre? Să ne spui acum, numaidecât, ce-i adevărat și ce nu!

CADÂR: Adevărat bre, una singur lucru este: Turcu plăteștem...

TAKE: Ascult...

IANKE: Te omor!

CADÂR: Trece trenul!

(și amândoi se uită după tren.)

Scena 3

TAKE, IANKE, CADÂR, ANA și IONEL

IANKE (când se întoarce, rămâne încrămenit): Ce vorbești?

TAKE: Mă! mă fugarilor, când ați venit?

IANKE: Dar ce? Crezi că degeaba am așteptat noi la tren? Uite c-au venit.

ANA: Am venit... dar ce credeți, că n-o să ne mai întoarcem ?

IANKE: Și de ce v-ați întors?

IONEL: Ca să-l scăpăm pe moș Cadâr!

IANKE: Pe el să-l scape? Pe noi să ne scăpați dacă puteți.

TAKE: Da, zău!

ANA: Dar ce papa, merge așa de rău?

IANKE: Ba nu! Îmi merge teribil de bine. Așa de bine, că stau toată ziua la tren! Să fie al dracului de tren, că a ajuns un personaj așa de important în familie, că imediat ce ai o supărare, îndată vrei să te duci la el... Ziceți mersi lui Cadâr de așa un faliment... ce-o să dau!

IONEL: Ei, nu-i nimic, tată! Câștigăm noi în schimb.

TAKE: Zău? Merge bine?

IANKE: Dar oricât de bine ar merge, credeți c-o să câștigați voi ce pierdem noi?

ANA: A, da!

IONEL: Asta sigur!

TAKE: Ce mai vorbiți degeaba...

IANKE: N-o să câștigați voi cât câștigă Cadâr.

ANA: Moș Cadâr! Săracul moș Cadâr!

TAKE: Săracul!

IONEL: Săracul! Așa-i cum spun eu! Nu câștigă nimic. Noi câștigăm.

IANKE: Cum câștigați voi? Ce înseamnă așa o vorbă? Tu înțelegi ceva, Take?

TAKE: Nu înțeleg nimic!

IANKE: Și de ce râdeți? Ce înseamnă așa un râs?

ANA: O, papa... te iubesc, te iubesc... că prost mai ești.

IANKE: Ei mersi, că să-mi spui așa o vorbă mare nu era nevoie să vii de la București.

ANA: Apoi nici nu vin de la București...

IANKE: Acu pot să zic că se cunoaște! Dar atunci n-aveai decât să stai aici...

IONEL: Păi aici am stat...

TAKE: Ce-i asta?

IANKE: Cum aici? Dar de unde veniți voi?

ANA: De alături, de la moș Cadâr.

TAKE: Ce-i gluma asta?

IANKE: Ce spui așa o prostie?

ANA: Zău, de la moș Cadâr.

IONEL: Dar ce credeți dumneavoastră că aveam să cheltuim noi banii pe drumuri ?

TAKE: Ei, asta m-a năucit de tot!

IANKE: La mine ce să mai năucească, că eram dinainte năuc! Mă rog, eu îs treaz ori m-a călcat trenul și-s leșinat? Ce vorbiți voi?

ANA: Foarte simplu, papa - dragule - am stat în cetate la moș Cadâr, tot timpul.

IANKE: Aici?

TAKE: Aici alături?

IONEL: Întocmai! Moș Cadâr, care n-a primit pe nimeni între zidurile ograzii lui, ne-a primit pe noi. TAKE: Am râs noi de pușcăria lui Cadâr, dar tot a folosit la ceva.

IANKE: A primit el pe cineva în casă și n-a făcut explozie Mahomed. Și, mă rog, v-ați hrănit c-o singură porție de aer turcesc atâtea luni de zile?

IONEL: Ne plimbam în fiecare noapte... că nu era țipenie de om pe stradă.

ANA: Și dac-ai ști ce frumos era și ce bună pare până și mahalaua asta câinoasă... și ce înduioșător e să stai pe întuneric, noaptea târziu, lângă un geam, și să asculți un papa bătrân și trist care sforăie.

IANKE: Ce vorbești! Și cu o așa muzică frumoasă te-ai distrat tu? Știam că eu prin somn fac o orchestră ceva teribil. Șuier și sforăi că un "charleston" american. Take, Take, am scăpat de grijă! Ziua mă vând ca placă de gramofon și noaptea m-ai inventat haut-parleur de radio!

TAKE: Și de ce ați stat aici?

ANA: Cum de ce? Dar trebuia să vedem și noi cum merg lucrurile pe aici după plecarea noastră.

IONEL: Și să facem economie.

ANA: Și când am văzut că dumneavoastră va merge prost și că s-au hotărât să facă altul prăvălie, l-am hotărât pe moș Cadâr să se asocieze cu noi, și să facem noi sub firma lui - și n-a fost ușor să-l convingem, credeți-ne!

IONEL: Și așa am rămas aci până azi, măcar că noi eram hotărâți să plecam după cununie.

TAKE: Care cununie?

IANKE: Ați făcut-o deja?

ANA: Se putea să n-o facem? Tot moș Cadâr ne-a ajutat și ne merge bine...

IONEL: Strașnic de bine... și asta-i tot... Acuma ați înțeles?

IANKE: Iote, iote, domnule! Ce înseamnă copii, moderni! Mă miram eu cine mi-a adus așa un aer curat la mine în prăvălie... Ei bravo!... Tot îi bine că a rămas în familie... Ce zici, Take, de toate astea?

ANA: Mai întâi trebuie să-i cereți iertare lui moș Cadâr pentru ce i-ați făcut adineauri...

TAKE: A, nu! Că tot vinovat rămâne.

IONEL: Nu! Nu suntem copiii lui.

IANKE: De ce v-a dat bani?

ANA: Ni i-a dat nouă cu împrumut - de la voi. Aveam nevoie de capital! Hai, cereți-i iertare!

IANKE: Dar atunci de ce a putut să spuie așa un lucru greu de nevestele noastre?

CADÂR: Bre, frate Ianke, cine mama este, de drag la copiii de la ea suferă tot - și foame și durere... și vorba prost de la om. Tu nu mulțumit Ana fericit ești ?

ANA: Are dreptate, papa, are dreptate! Cere iertare...

IANKE (către Cadâr): Du-te dracului, turc păcătos! Să cu te văd în ochi. Și iartă-mă!

TAKE: Ei, și-acum? Aveți să rămâneți aici?

IONEL: A nu! Acum, că s-au liniștit lucrurile, și fiindcă le-am salvat cu acest sistem, aranjăm așa o mică asociație...

IANKE: Te rog! Nu! Că iar încep să mă cert cu Take... dacă-i Take ori Ianke...

TAKE: Nu! Să fie "Ianke și Take"...

IANKE: Ei, așa o delicatete de la tine, nici nu m-așteptam! Dar să fie cum vrei tu: "Take și Ianke"!

TAKE: Ei nu, am spus: "Ianke și Take"!

IANKE: Să știi că zău mă supăr: "Take și Ianke"!

TAKE: Poți să te superi, dar: "Ianke și Take"!

IANKE: Ești un dobitoc! Ce râdeți? Nu se poate, nu se poate! Nu mă pot înțelege cu așa un prost bătrân ca el!

IONEL: Nu-i nimic, că aici intră și moș Cadâr în asociație și atunci, cum o să fie: "Cadâr, Take și Ianke"?

ITAKE: Na: "Cadâr, Ianke și Take"!

CADÂR: Nu, bre: "Take, Ianke și Cadâr".

TAKE: Dar nu vreau...

ANA (râzând): Iar începe!

CADÂR: Stați, bre! Cadâr găsit, alta mai bun este! Ala creștin, ala ovrei, ala turc... Hai zicem la prăvălie - "La Ierusalim", acolo și turca, și ovrei și creștin estem!

IONEL: Ei, bun! S-a stabilit. Eu conduc!

IANKE: Ce vorbești? Și noi?

IONEL: Dumneavoastră - consilieri tehnici...

IANKE: Ce-i așa o slujbă - asta sună ceva teribil la ureche!

ANA: Sună teribil și la buzunar - și nu faci nimica!

IANKE: Ei, comedie! Dar așa un copil teribil ce-ai făcut mă Take! Mai că-mi vine să cred că nu-i al tău...

TAKE: Ia taci dracului din gură, că acuși încep și eu!

IANKE: Ia te poftesc să nu glumești că asta-i fata mea. (O ia în brațe.) A mea, nu, Ana? A mea! și ce dacă-s un biet ovrei bătrân și prost și urât. Ce? N-am dreptul și eu să mă încălzesc la soare? Ha? Ce? Nu pot să sădesc și eu o floare frumoasă și s-o îngrijesc și s-o fac mai frumoasă... Ia spune tu... spune...

ANA: Ba da, papa, ba da! Sunt a ta, sunt fata ta, nu te mai îndoii... ești papa al meu, fiindcă te am aici în inima, înțelegi tu, fiindcă ești bun și vesel și fiindcă... fiindcă ești papa al meu și eu vreau să fii papa al meu, gata... (Sunt îmbrățișați.)

IANKE (îi pare ceva curios and a luat-o de talie, o îndepărtează, se uita la ea): Dar ce? Tu te-ai îngrășat...

ANA (astupă ochii): Papaaa!

TAKE: Mai copii...

IANKE (face ochii mari și-i dau lacrimi de bucurie): Ei nu! Nu! Așa o zi bună am eu azi?... Ei nu se poate! E-adevărat? Spune! Nu zău, nu glumi cu inima asta bătrână! Adevărat... vino încoace... vino aici! Așa... Strânge... Strânge! Să mor! Acum să mor! Pe-așa o bucurie.. i-o bucurie să mor!

ANA: Papa...

IANKE: Să știi că-n clipa asta și maică-ta a zâmbit, acolo în groapa ei!... Fetița mea... Ce să-ți spun... nu râde că plâng așa, ca un prost, dar ce pot să fac? O să mă înțelegi, când o să plângi și tu de așa ceva... Fetița mea... Fetița mea... Ei bravo Ionel!... Felicitările mele! Așa o meserie zic și eu că rentează! Ați plecat doi și după câteva luni veniți doi și jumătate. Ei așa o dobândă de trei sute la sută zic și eu! Îndată vă dublați capitalul...

ANA: Papa, dragă papa! Când n-ai râs tu în viața ta?

IANKE: Numai când mi-a fost teamă că așa o floare frumoasă că tine n-a ieșit din inima mea!

ANA: Papa! Te ador!

IANKE: Ei, asta-i cam mult pentru un moșneag că mine. Fă economie pentru Ionel - că durează mai mult că mine. Ei, dar acu să vă vad! Ce faceți eu copiii?

IONEL: Facem doi...

IANKE: Deodată?

IONEL: Da - unul pentru tata, unul pentru dumneata...

IANKE: Ei bun. Dar de ce să nu-i puneți să facă și ei o asociație și să faceți unul dublu? Noi n-o să ne certăm. Noi numai pentru fericirea voastră era să ne certam, noroc că s-a găsit un turc care să plătească... Dar ce faceți din copil?

ANA: Un om, papa! Mai departe să nu ne gândim!

IANKE: Dacă crezi tu că te poți gândi mai departe... Eh! Acu hai să stam! Uite că putem de acu încolo să ne uităm liniștiți la tren!

TAKE: Uite-l că trece!

IANKE: Ei și? De-acu pot nici să nu mă mai uit la el. că l-am degradat! Nu mai este personaj important în familie. (Fetița cea mică îi arată lui Ianke trenul.) Ei, ce-i? Ia te uită...

TAKE: Ce s-a întâmplat?

IANKE: Acu asta mica îmi arată trenul! N-am să scap odată de el?

TAKE: Ei, Ianke, cine știe! Băiatul cel mic crește... fetița asta uite, uite ce frumușică s-a făcut...

IANKE (îi dă peste mână): Du-te la dracul! Ce ești nebun? Abia s-a terminat! Iar începi?

CORTINA